

JOVENÍVOLA

Deseembre 1959

N A D A L

Mai com ara hom no ha sentit més fortament la necessitat d'un autèntic missatge a la humanitat esmaperduda, que la retorni a la calma de l'esperit, que trenqui les armes homeieres i porti, en definitiva, la pau entre els homes. Perquè tota pau, tota avinença, i tota temptativa de llibertat són impossibles si no vénen d'un ordre superior a la feblesa humana, car tots portem, com un estigma, la color morta del pecat d'Adam, l'estrany regust a la boca del cor d'una pau desflorada, i el desordre dels sentits.

La festivitat de Nadal ens porta, com de la mà, vers aquest Únic alt missatge que el Bon Déu, per la humanitat dolçíssima i adorable del seu Fill, el Verb fet carn, ens trameta a nosaltres, homes i pòls, pol·len perdut del paradís; torna fresca la terra i desvetlla una alegria interior inefable. L'Església, tresorera del mateix esperit del Crist, així ho entén i ens ho fa intimament sentir, car vol que, a través del naixement del Crist Infant, nosaltres ens redrecem vers una nova naixença sobrenatural. Com un etern tornar a començar, que diria Maragall. Tota la litúrgia nadalenca, anticipada per l'Advent, porta la plenitud d'aquest missatge. I és, a la vegada, un missatge sense por, clafert de promences. Així ho pregonà l'àngel als pastors la nit de Nadal, que representaven, de fet, la col·lectivitat humana en aquests moments únics. "No temeu, car us porto la bona nova d'un gran goig, que ho serà per a tot el poble". (St.Lluç, 22n) Per tant, el missatge del Crist, la seva vinguda entre nosaltres, no és de temença ni de coacció, no és la vinguda d'un alt personatge polític que s'imposa per la força de les armes o pel prestigi de la diplomàcia. Crist ve amb una diguem-ne misteriosa humilitat - de tant com s'abaixa a nosaltres - cova de Betlem -, i la seva vinguda no té l'expectació popular, la pirotècnica de la propaganda, ni millors urbanes, com esdevé entre els homes. Ve d'una falsó entre divina i humil: entre àngels i pastors, i de nit. I el senyal - pareu-hi esment - no és un sol rei ni comitives i exèrcits formats, ni trompeteries. És aquest: "Trobareu l'Infant en bolquers i acotxat en una establa". Com un de tants infants nascuts en llars humils. És a dir, el Crist, en tots els aspectes de la seva vida, d'un relleu impressionant, té, per amor, la traça de fer-nos fàcil el seu contacte, de descobrir-lo de ple, de sentir el seu respir com sentiríem el d'un amic nostre que ens agafa cordialment per l'espatlla. Però, una vegada trobat el Crist, aleshores, amb una mica d'humilitat i voluntat per part nostra, comença Ell mateix de desplegar la infinitat dels seus horitzons, i entrem, amb sorpresa, en el paisatge interior de la seva intimitat. Descobrim, en un mot, el Crist interior.

"Gran goig". Què més voldríem, sinó un goig perdurable a través de la nostra feble existència, i encara més enllà? Aquest anhel terrible i alhora inefable de viure sempre i no mai morir, de la plenitud de tot i de la impossibilitat d'assolir-ho... Qui pot emplenar d'aquestes aigües l'amfora sense fons de nostre cor? Solament el Crist, cascada que salta de la vida eterna. Beure de l'aigua del Crist, de l'efluvi del Crist, és apagar la set per a sempre; perquè Ell és etern, i pot donar-nos, per participació, quelcom d'aquesta fruïció divina, que pot enhartar de tanta de fam i de set de justícia.

Tota joia humana és esmunyedissa, s'esbrava, és inconstant. En canvi, Ell ha dit: "Vinc per tal que tingueu goig, que no us prendrà ningú".

Els qui us serviu, alguna vegada del "Liber Usualis", podreu copsar com, en l'introït de la missa de mitja nit de Nadal, la melodia gregoriana respira una calma interior que prové de la pau del Misteri de la mateixa nit. El Fill que acaba de néixer, en esperit, retreu la paraula del Pare: Tu ets el meu Fill. Avui jo t'he engendrat. I aquest diguem-ne col·lotge interior entre les dues divines Persones, fa que la melodia prengui un to de serenitat, de domini perfecte, de calma. Perquè, entre Pare i Fill, la joia del cant no pot ésser estrident, ni melodia vana; ans la serenitat del misteri. Vibra una seguretat interior que ens descobreix tot el que el Pare ha fet pel món. "De tal manera Déu estimà el món, que ens ha donat el seu mateix Fill Unigenit". L'Ofertori de la mateixa missa respira també aquesta serenitat. "Els cels s'alegrin i exulti la terra davant el rostre del Senyor, perquè ve. Tot, en la melodia, és d'una suavitat misteriosa i inefable. Solament en "ante faciem Domini" - davant la faç del Senyor - hi ha una elevació melòdica sensible, perquè la terra baixa de l'home sent la joia de veure com el rostre de Déu se li apropa, en rebrà l'escalf, participació, com d'un embelt d'una branca mig morta reviu per l'arbre ric de saba, de bon tronc, de-

bella planta on és empeltada. I aquesta calma gregoriana no solament interpreta l'esperit i l'obra del Pare i el Fill, sinó, fins i tot, la calma sobrenatural de la nit, com quan nosaltres, caminant pel bosc, apar que tot reposa que els objectes dormen, i sentim solament el batec del nostre cor, i que, malgrat la nit, nosaltres som més nosaltres. Calma i pau. Pau que cal merèixer, si tant voleu, per una mica d'amor.

PERE RIBOT, pvre.

=====

L'ESPERIT ROMÀNTIC DE LA MÚSICA

El concepte romàntic de la música, que en els nostres dies ha estat objecte de violents atacs, constitueix una constant ideològica destinada a viure dins la consciència estètica de l'home.

Aquest concepte, que afirma la més íntima connexió entre la música i la vida interior, domina el panorama musical del segle passat. La significació cultural que assumeix l'obra de Beethoven, Schubert, Schumann, Chopin, Liszt i Wagner només pot copsar-se en la seva veritable dimensió un cop vinculada al concepte del món, imposat pels filòsofs alemanys del període idealista, pels pensadors romàntics, que van assignar a l'art en general i a la música en particular el valor d'una autèntica revelació destinada a facilitar a l'home la seva victòria davant del món.

Un pensador com Artur Schopenhauer, tan representatiu del clima espi ritual de l'època, concedeix a la música el lloc més rellevant dins la jerarquia dels valors estètics. Més enllà de les aparences dels sentits, més enllà dels esquemes de la intel·ligència, la música estableix contacte, segons ell, amb la més profunda essència del món i de l'ànima. Aquesta essència es manifesta com a voluntat de poder. El seu etern desassossec es reflecteix meravellosament en el dinamisme permanent de l'ànima, dinamisme que precisament la música reproduïx amb una sorprenent fidelitat.

En l'art romàntic, la matèria apareix com impotent per a contenir el torrent avassallador de l'expansió sentimental. D'aquí que no ens doni aquella sensació d'equilibri que és el signe distintiu de les coses clàssiques. Ens dona, en canvi, quelcom millor, ens dona el sentiment d'un potent dinamisme propi d'una aspiració infinita. És natural que els partidaris de la serenitat i de la forma es mostrin rezelosos davant d'un art d'aquesta mena, però el romàntic pretén saber que l'esperit és essencialment acte, tensió, activitat sempre creadora i propulsora de novetats. Per això considera la música com la traducció més directa i, al mateix temps, més impressionant de la vida secreta de l'ànima, és a dir, com l'art romàntic per antonomasia.

El prestigi de semblants idees durant el segle passat, justament anomenat el segle romàntic, facilita en gran manera la prosperitat que aleshores coneix la música. Certament, no es produeixen obres millors que les que donaren els segles anteriors, però els resultats en el camp de la música es presenten investits d'una significació, nova i profunda, que determina la seva més gran influència sobre la fisonomia espiritual de l'època.

La creació dels concerts públics permet l'accés del poble als plaers de la música artística, que estaven fins aquell moment reservats a les classes dirigents. La música s'infiltra, més que mai, dins la vida social. Per altra part, seguint una inspiració genuïnament romàntica, s'estableixen contactes entre ella i les altres arts, fins que l'esperit de la música envaeix àmbits, cada vegada més amplis, de la consciència intel·lectual i artística de l'època.

No hem d'oblidar que els grans compositors del segle XIXè creien que la música tenia una gran importància. Estaven fermament convençuts que valia més que una senzilla especulació gratuïta, més que una noble diversió. Pensa ven com Beethoven, que "era una revelació més alta que cap filosofia".

Impulsats per aquesta fe, produïren obres en les quals viu una magnífica ambició. Musicalitzar el món era per a ells el treball que s'imposava—

amb la més gran urgència, i, perquè pensaven que era possible portar a terme aquest tan ambiciós programa, fou aquella una època de grans entusiasmes. Entusiasme i ambició que culminen amb l'obra gegantina de Ricard Wagner.

Després, d'acord amb la ineluctable llei que presideix el desenrotllament de les manifestacions artístiques, s'esdevingué que, un cop esgotades les possibilitats que li havien ofert l'efervescència sentimental pròpia del romanticisme, la música es trobà davant el dilema de periclitarse sota el pes de la vellesa o de renovar-se enfocant nous climes que afavorissin la vigoritació de les seves perennes virtuts.

Per això, la nostra època, lluitant amb l'ombra gegantina que projecta sobre ella la música del passat més immediat, coneix els dolors i les incerteses pròpies de les èpoques de crisi. És un destí aclaparador que hem de suportar amb ànim decidit. Des del moment en què la present hora històrica-se sent allunyada dels ideals d'aleshores, no hi ha cap altra posició. Aquí, com en tots els àmbits de la cultura, s'efectua la llei anunciada per Pau — Lansberg: "Del costum a l'ordre a través de l'anarquia". L'ordre romàntic havia degenerat en inoperant costum. Passem ara a la conquesta d'un nou ordre-per mitjà dels experiments actuals.

Es cosa natural que la nostra època, en un comprensible afany d'afirmar-se independent respecte als mestres anteriors, hagi estat testimoni de posicions extremes, encaminades a deshumanitzar totalment la música i situar-la en un món angelic contrari als treballs de l'home. Aquestes actituds assumeixen la condició de revulsiu i la seva missió està en combatre l'error oposat, que consisteix en disoldre tota forma amb el pretext d'una sinceritat que res no val si no encerta a expressar-se en termes d'estricta correcció formal.

Sigui el que sigui dels destins de l'art contemporani, creiem que la inspiració romàntica no desapareixerà mai de l'àmbit musical. Ha pogut deixar de ser el protagonista dels esdeveniments, però pot irrompre qualsevol moment amb la fi de recuperar les posicions perdudes. Mentrestant, donen fe de la seva vitalitat les obres del passat que avui, com ahir, continuen apassionant-tots els autèntics amics de la música.

JOSEP PALAU

= = = = =

Ausiàs March

Massa silenciosament hem commemorat, enguany, el cinquè centenari de la mort del poeta Ausiàs March. La seva vida, com la de tantes persones llunyanes de segles, ens és desconeguda en molts de detalls, i mentre els investigadors s'entretenen pacientment a completar-los i enllaçar-los, el temps, ens els separa perquè tinguin menys interès i es puguin reduir a esquema. Al capdavant, de la vida dels poetes, no ens resta altra memòria que la seva obra, dins la qual presenten llur vida com els abelleix: tal com fou en realitat, com la voldrien o com se la inventaven.

Els poetes antics sabien ajustar-se a uns models donats i a unes escoles, dins les quals emmotllaven llur cant, que era el tema de l'amor. Començaven per inventar-se l'amada a qui el dedicaven, i els savis es debaten-encara per saber qui foren Beatrice, Laura i Teresa. Només s'ha posat en clar que no foren mai la muller del respectiu poeta, perquè la vida sentimental d'ells i d'elles seguia per camins distants i diferents. Per més que ens les hagin descrit amb el reflex dels cabells, el color dels vestits i la gràcia del gest i de les paraules, avui ja no ens les podem imaginar. Les hem de prendre per llur semblança espiritual, que és el que els atribuïa el poeta: el mirall d'uns sentiments que d'altra manera quedarien sense expressar. La realitat d'aquelles dames s'és esborrada; llur nom s'ha convertit en un nimbe que ennobleix el del poeta: Dant és el devot de Beatrice; Petrarca el cantor de Laura, i Ausiàs March l'enamorat de Teresa. Com que no els era lícit de designar-les amb llurs noms autèntics, els els aplicaven de manera que servís sin per a completar el text i la funció que exercien dintre seu, o els adreçaven els versos designant-les vagament amb molt delicats epítets. Poques -

dones se n'han sentit de tant poètics com la suposada dama d'Ausiàs March, a la qual deia "plena de seny" i "llir entre cards", perquè el salvés del deses per o perquè acollís el cant amb què el poeta s'esplaiava... i s'inventava.

Quan escrivia aquestes coses Ausiàs March era entrat en anys. Era un cavaller retirat de les guerres i un cortesà separat de la vida activa vora el rei. Era un senyor de bona vida, que cultivava les propietats i s'entretenia en caceres. Casat dues vegades, amb poca fortuna distret amb amors vulgars. Però fou un lector, en les seves hores més aprofitades per a la immortalitat dels savis de l'antigor, i dels trobadors i poetes que el precediren. D'ells apren l'art de dir, i la manera de crear-se el concepte de l'amor franc i generós que cercava, com un llir entre els cards, que resplendís en el camp — punxent de la seva vida interior, tan plena de recances.

Tot això que hem apuntat tant de pressa és l'anècdota, i amb prou — feines té cap interès per als lectors dels nostres dies. El que ens atreu, — ara, és el valor realista del llenguatge, tan aferrat al seu temps i tan literari, que es separa del provençalejant dels trobadors que seguien els poetes barcelonins per esoriure en "valencià" — com ell deia —, i que assolí una perfecció que encara preval, per la qualitat, com un dels primers testimonis d'una llengua literaria culta i verament catalana. Ell mateix es qualificava de "gran parlar", i la facilitat d'explicar-se l'ajudà, sens dubte, a la variada profusió dels cants.

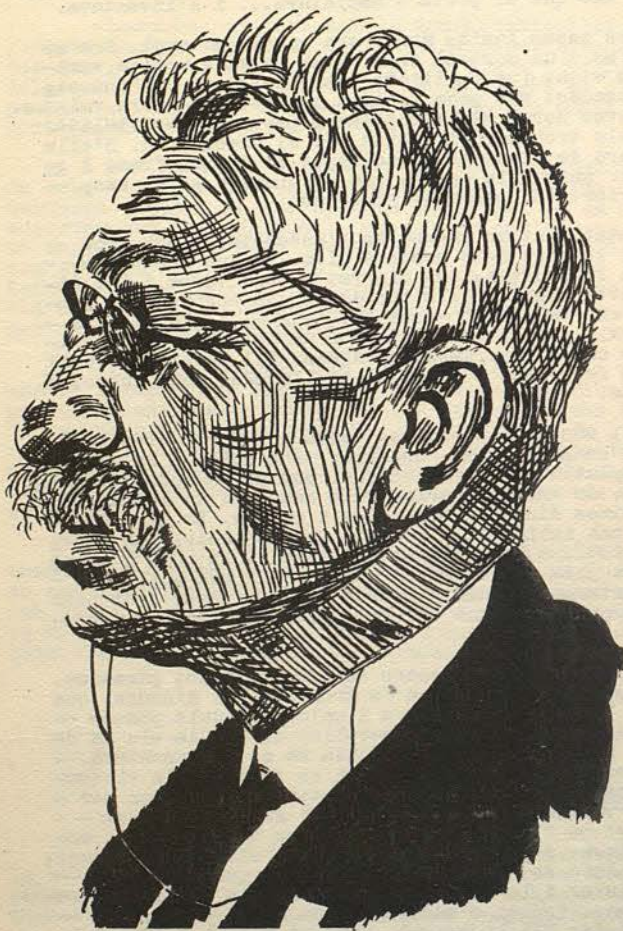
Els seus versos, però, són durs i eixuts: tenen una força singular — per gràcia de la tristesa que sempre afecta, superior sens dubte a la que corresponia a la vida de contemplatiu i retirat senyor. Com si tangués els ulls a tant com veia al seu devora, no ens sap parlar dels camps ni de les muntanyes, ni de les dames bellíssimes dins les esglésies i palaus. Es gira endins, i examina el seu viure amb intimitat i cruessa, amb desència, amb desgany i amb desesper. La fe cristiana l'incita al penediment; la mort l'amenaça, sense fer-li pressentir la joia de reveure l'amada en el més enllà. No tingué la generositat o la fantasia d'aquells altres grans poetes, i si canta l'amor d'evasió, no sabé portar-lo a una esfera sublim que redimís per — sempre la parella.

Per a molts lectors d'avui aquestes coses són completament passades. N'hi ha molts encara que cerquen en les poesies la grandesa del discurs, que ens llegaren els romàntics, o la intimitat alegre i melódica dels poetes — d'ara fa quaranta anys... Llegir els versos del cavaller de Gandia els ha de causar certa estranyesa i més d'una dificultat. L'oïda no se'ls encantarà — com en els autors de llurs preferències. Però els qui es fixin en la vivesa dels mots, i en la força de les expressions que hi surten, descobriran per — ells mateixos el que hi ha de veritat en l'obra d'aquest gran líric, com — tots els qui han parlat amb art de llurs sentiments. Creen una figura, o un món de ficció i s'hi trasllueixen, i pel text ens arriben, ells i llur temps, amb angoixes i temences que encara no han estat esvaldes, i que potser no — s'esvairan mai. Almenys la tristor i la duresa, semblants a la d'Ausiàs March amb altres mots i altres imatges, tornen a emparar-se de molts escriptors — que no cerquen la bellesa i la fe. Ell hi cregué, però no arribà a assolir — les; cregué en la poesia i no arribà al bell cant. Però per un íntim contrast de penediment i d'orgull, de bon sentit i d'idealitat, d'apropar i de dolça poesia, ha mantingut la memòria immortal del poeta i el testimoni constant de l'home que fou, com tants d'altres que no ho han sabut expressar. Per això els seus cants encara ens commouen i reviu en alguns poetes que — sense proposar-s'ho a consciència es neguitegen com ell, o en altres que amb art i estudi, han provat d'assimilar les millors qualitats del seu cant, i — hi troben sempre la noble estimació, el penediment, el temor i la fe de les ànimes cristianes.

OSVALD GARDONA

=====

Recordem el Mestre Lluís Millet

El MESTRE LLUIS MILLET, per David Santsalvador
1935

Tots els qui hem tingut el goig de conèixer al Mestre Millet ens hem sentit els seus presoners. I ens hem sentit també - i continuem sentint-nos - fills espirituals d'ell. De la paternitat del Mestre, tots - en som participants. I podem dir que aquest que venim com a pare, el podem veure com a sant, (segons la nostra manera de parlar). Si heu llegit alguna cosa sobre la santedat, podreu entendre a fons i comprendre perfectament la vida noble i espiritual del Mestre. La qualitat més forta d'ell era la captació, filla de la seva capacitat d'estimar. Per damunt del músic hi trobem sempre la figura de l'home sempre fidel a la llum, a la veritat i a la vida. Les qualitats de l'home - en refereixo a l'esperit i a la carn - el fan un dels grans homes de la nostra terra. La seva vida és una continuada explosió d'amor i de generositat. El seu amor era obert, generós, l'amor dels sants; els sants que han extret les bellesses de la vida d'entre les misèries.

L'arma del Mestre era la seva naturalitat, de la qual neix la senzillesa. Ell volia ser com un infant, - potser per seguir més fidelment les paraules de l'Evangeli, que diu "si no sou com els infants, no entrareu en el Regne de Déu". Ell creia fermament en la total felicitat de l'altra vida i per això la fe era el ritme de la seva vida, el camí i

el fi. Era un gran lluitador; vivia dintre seu una lluita interior que el portava pel camí del sofriment. Estimava totes les coses com a reflex d'una cosa més alta, d'aquella pàtria del seu "Cel blau"...

L'afalac no va entrar mai dintre seu. No buscava la fama i va trobar la glòria, precisament perquè no era sensible a l'afalac. Seguia el seu camí i mirava sempre el punt que s'havia traçat; no es desviava mai i això li ocasionava topades amb uns i altres.

Els darrers anys de la seva vida, anys de dolorós silenci, són per a ell un veritable sofriment. Havia passat pel món predicant l'amor amb les seves cançons i ja ningú no cantava. Sentia una pena infinita en veure l'odi dels germans. No hi havia cants i ell tampoc pogué cantar després. Els moments de la seva malaltia són veritablement alligadoradors. Demanava constantment perdó a Déu perquè es queixava dels seus dolors. S'acostava el cinquan-

tenari de l'Orfeo que ell deia que ja celebraria al cel dirigint els chors - d'àngels.

Després de la seva mort, he estat sempre segur que tenim un sant — que prega per la immortalitat i puresa de la nostra ànima.

Vosaltres cantaires, fills espirituals del Mestre, tingueu fe i amor; la fe i l'amor il·luminen els problemes de la vida. Seguiu l'exemple del Mestre: Oreguem i estimem-nos. Així podrem dir amb aquella fe seva: Pare Nostre que esteu en el cel...

FÉLIX MILLET

=====

RECORDEM EL MESTRE FRANCESC PUJOL

El dia 24 d'aquest mes de desembre, es — complirà el XIVè aniversari de la mort del Mestre Francesc Pujol, que als 19 anys entrava com a cantaire al nostre Orfeo; que ben poc després n'era anomenat mestre auxiliar; que prengué per muller una orfeonista; que li fou conferit el càrrec d'administrador del Palau de la Música Catalana; que organitzà materialment i meravellosament les excursions a Madrid, Saragossa, París, Londres, Roma, Sevilla i València (1912-1930); que oficialment l'any 1917 comença a ésser subdirector de l'Orfeo quan, de fet, ja n'era de molt i molt abans per la seva col·laboració eficaçíssima amb el Mestre Millet, i que, quan el Mestre Millet, ens deixà ja per sempre, fou el director — inqüestionable en una època de silenci dolorós. I com a corollari de la seva valua i del seu treball magnífic sense treva, l'arripà la mort gairebé de sorpresa sense que li fos atorgat de dirigir en públic l'Orfeo que ell tant amava i que tant estimava. Lloat sia Déu!

EL MESTRE FRANCESC PUJOL,
per J. Renart - 1925

Els cantaires i no cantaires ens sabem de memòria la vida i l'obra del Mestre Francesc Pujol. Recordem-la, ara, succintament, talment un teló de fons il·luminat per l'emoció del nostre "Pare Nostre que esteu en el cel..."

El Mestre de la barba d'ametller florit, de geni agut, de gest am — plíssim, és, vora el Mestre Millet i sense cap mena de dubte, la voluntat — del Mestre Millet que adolla l'Orfeo Català. N'intueix el més lleu pensament i el posa en pràctica; en percep la idea i l'executa. Esdevé el seu gran oficial en l'ensenyament del cor, a vegades amb volada pròpia. Es dona totalment a l'obra del Mestre Millet, millor dit, l'obra del Mestre Millet l'absorbeix com un remolí. Orfeo i Palau de la Música per ell és el mateix, i Palau de la Música i Orfeo són la seva pròpia vida. Assaja els cantaires i administra el Palau. Té cura de l'Arxiu Musical i de la Biblioteca. Composa corals i harmonitza cançons populars. Paladí de la sardana, arriba a compondre obres originals per a cor amb una i tres cobles. Tradueix bellament una pila de textos de corals estrangers perquè puguin cantar-se en català. Fa crítica musical a la nostra Revista que tant enyorem i hi publica articles saborosos. Pren part activa en una polemica sostinguda en la premsa entre el Mestre Millet i Manuel de Montoliu, donant una conferència pública en defensa gairebé roent de la tesi del nostre Fundador. Furga pels mercats de llibres vells, i se n'emporta la millor peça que fulgura a la nostra Biblioteca, un còdex que vénen a conèixer i a estudiar els erudits d'ací i de fora. Quan la "Capella de Música de Sant Felip Neri" i la "Capella de la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè" estan formades amb elements de l'Orfeo Català, i dirigides pel Mestre Millet, n'és director adjunt eficaçíssim. I, encara, emprant textualment el que digué el Mestre Lluís Me Millet, cal assenyalar — la seva "part principalíssima duta a terme en l'Obra del Cançon Popular de Catalunya, que la "Fundació Concepció Rabell i Cibils" encarrega i posà sota

la direcció i el guiatge de l'Orfeó Català".

No és ara la nostra intenció valorar i ressenyar les activitats i l'obra del Mestre Pujol com a director d'orquestra, compositor de sardanes i de lied i de música religiosa i de càmera, i el formidable folklorista que en ell hi havia. Hem volgut recordar, només, amb ben poca traça per cert, l'empremta que deixà al nostre Orfeó el Mestre que, ara, al cel, potser...

infant, més que infant, meitat
serafí, meitat música,
arriba estels de la pica
que la lluna ha trabuocat.

Cada nota és una flama
encastada al pentagrama!

MIQUEL SAPERAS

== == ==

ELS CONCERTS NADALENC DE L'ORFEÓ CATALÀ

Cada any, en arribar el desembre congelat, com diu la famosa cançó, la gran família cantaire de l'Orfeó Català -i en diem família sense cap mena de broma, per diversos conceptes que no són el tema del present article-, es reuneix en el seu fogar íntim, la sala d'assaigs, i amb les preses de sempre, però amb la més lloable bona fe i amb tota la fidelitat a la tradició pairal i catalana, febrament prepara el concert que la diada de Sant Esteve congrega, a la sala del Palau de la Música, la dalerosa multitud de devots -que s'emocionaran amb els cants melangiosos o tendrívols, s'engrescarà amb els més xirois i amb tots ells saturarà llurs cors de sana espiritualitat, d'alegria i d'optimisme... i fins al concert de l'any vinent, si Déu vol!

Com de consuetud, doncs, ja estan aquests dies els nostres orfeonistes, com pastors i pastores (i alguns repadans joves, els nois), al voltant de llurs majorals, els mestres (el siml no és nostre), aprenent les cançons que ofrenaran la propera diada de Sant Esteve en lloança a l'Infant-Di-ví i com a gaudi dels auditoris que ja les esperen. Ah!, també, com fou establert l'any passat i seguint l'exemple dels grans, un altre grup infantil, de pastorets i pastorelles, aquests dirigits per la nostra professora, senyora Sancristòfol, estudia les cançonetes que faran sentir en la inauguració del pessebre que el Sr. Serramalera basteix al nostre estatge.

Dins d'aquest ambient familiar i del temps nadalenc, tan propici a les evocacions i a l'intercanvi de sentiments i d'afectes, ens hem proposat de fer un xic d'història, de les celebradíssimes sessions nadalenques celebrades per l'Orfeó Català.

Sota el títol "El Pessebre del Mestre Millet", publicarem, en el número de JOVENIVOLA del mes de desembre del 1955, una petita ressenya dels vint-i-un concerts de la diada de Sant Esteve, que l'Orfeó Català havia donat des que els inicià, l'any 1913, fins el darrer que va dirigir l'insigne Mestre Lluís Millet, l'any 1935.

Ens referirem, ara, als de la segona època de l'actuació artística de la nostra Entitat, que, com és sabut, va començar l'any 1946, en prendre possessió del càrrec de director el mestre Lluís M. Millet i que, per comptar ja, aquesta nova etapa, tretze anys d'intensa actuació, ofereix una perspectiva força respectable.

Després del dolorós silenci de deu Nadals, es reprengueren els enyorats concerts del dia 26 de desembre, el mateix any 1946. Fou un legítim motiu de joia pels barcelonins i per no pocs catalans de diverses contrades, que també els enyoraven.

A l'escenari del Palau de la Música ressorgia la nostra massa coral amb les essències exquisides de les belles cançons evocadores de tot el que-

enclou i representa el gran Misteri de Nadal.

En la primera audició nadalenca que va dirigir el nostre actual director, no tot el programa pogué ésser format per cançons de Nadal. Era, encara, el període de reorganització i calgué omplir la part inicial amb altres obres interpretades en anteriors concerts d'aquell mateix any. La segona, però, ja era tota dedicada als cants nadalenços, i el públic hi retrobà melodies que feia temps que no havia sentit, junt amb els noms d'autors sempre celebrats, que també reaparegueren en aquella audició. Per ésser la primera sessió nadalenca del, diem-ne, renaixement de la nostra Secció Choral, com a pleiem íntegrament l'esmentada segona part:

"Les dotze van tocant" (popular), A. Pérez Moya (segurament l'autor de més cançons nadalenques, entre harmonitzacions i originals); "Nadala", "Nadal", "El desembre congelat" i "Cap a Betlem caminem" (popular, amb el solo de J. López Esparbé), de Mn. Lluís Romeu; - "Cançó de Nadal", del Mestre Francesc Pujol; "Quan els pastors" - (popular), de J. Tomás; "El rustec villancet", de Ll. Mre Millet; - "El Noi de la Mare", del Mestre A. Nicolau, i cloïa aquell concert "I la glòria de Déu eternal" (de l'Oratori "El Messias"), de Haendel. Féu els acompanyaments al piano, la Sra. Antonia Sançrís tófol, Vda. de Folch, i a l'orgue, el mestre J. Mre Roma.

No cal dir que l'acollida que obtingueren aquest concert i els seus intèrprets, el mestre Lluís Mre Millet al davant de tots, fou de les més entusiàstiques i demostrà que no havia minvat gens, ans al contrari, l'interès que sempre havien desvetllat aquestes audicions.

Així han estat en els anys successius, com tots bé sabem, fins al punt que ja des del 1947, els concerts de Sant Esteve són reproduïts el Dia de Cap d'Any, de primer amb algunes modificacions en els programes, però en els últims anys íntegrament, i sempre amb igual brillantor i afluència de públic a la nostra sala del Palau de la Música.

El d'aquest any serà el catorzè que s'haurà celebrat dins la segona època, i no essent possible de ressenyar-los ací d'un a un, farem esment, no més, de les estrenes i primeres audicions, ja que elles han enriquit el ja valuósíssim repertori artístic de l'Orfeó Català.

Any 1946.- Totes les obres foren reposicions.

Any 1947.- Estrenes: "A Betlem canten les glòries" (popular catalana), J. J. Llongueres; "En mig del bou i el gris pollí", P. Donostia; "Bruc i galzeran", Ll. Mre Millet. Primera audició: "La Tunica", Ll. Millet.

Any 1948.- Estrenes: "Esta noche es Nochebuena" (popular), F. Pujol; "Fum, fum", J. Tomás; "La filosa", Ll. Mre Millet. Primeres audicions: "Som al dia de Nadal" (versió per a cor mixt), Tiersot-Pérez Moya; "L'arbre de Nadal", "Els Reis" i "L'Infant Jesús", P. Corneliús; "Troba", Joan Comellas; "Oratori de Nadal" (fragment final), H. Schütz.

Any 1949.- Primera audició: "Nadala", J. Comellas. Reposició de "Adéu dels pastors a la Sagrada Família" (de l'Oratori "La infància de Jesús"), - Berlioz.

Any 1950.- Estrenes: "Resplendor de Nadal", J. Tomás; "Romance de Navidad", Ll. Mre Millet. Primeres audicions: "Falade ben baix" (popular gallega), E. Cervera; "Jesuset", Ll. Millet; "L'Àngel i els pastors" i "Campanetes de Nadal", A. Pérez Moya. Reposició de la "Cantada de Nadal", del Mestre Francesc Pujol, en homenatge als 25 anys de la seva estrena.

Any 1951.- Estrena: "Santa nit", harmonització de J. Mre Roma.

Any 1952.- Estrenes: "Nadala de la nit diàfana", J. Mre Roma; "Escotem la nova alba" (popular de Guyenne i Languedoc), J. Canteloube. Primeres audicions: "Campana sobre campana" (popular cordobesa), A. Pérez Moya; - "El violí de Sant Francesc", P. Donostia. Reposició de la "Cançó dels pastors" (poemet nadalenç), Pérez Moya.

Any 1953.- Estrenes: "Vigília", P. Vallribera; "La Verge Maria a -- Betlem se'n va" (popular flamenca), J. Canteloube; "Les campanetes de Nadal" J. Mª Roma. Primera audició: "Sardaneta de nadal" J. Tomàs.

Any 1954.- Primera audició: "NOËLS D'EUROPE, de J. Canteloube: "Can-tem amb la veu forta" (vasca), "Quan a Betlem l'Infant" (italiana), "El pe- tit Jesús dorm" (polaca), "On aneu els bons partors" (suïssa), "El primer -- jorn de Nadal" (anglesa).

Any 1955.- Estrenes: "Responsori montserratí de Nadal", J. Mª Roma; NOËLS D'EUROPA, J. Canteloube: "Oh bell avet" (alemanya), "Oh Déu, oh Déu" -- (austriaca). Primeres audicions: "Puer Natus" (harmonització de la melodia -- gregoriana), Ll. Millet; "En el portal de Belén", P. Donostia.

Any 1956.- Estrenes: "Oh la nit de meravella" i "Nadal arriba", A -- Pérez Moya. Primeres audicions: "Nit serena de Nadal", J. Tomàs; "Maria tenia un Infant" (popular americana) i "Jesús està escoltant" (espiritual negra), -- del compositor americà, William L. Dawson. És remarcable la inclusió en el -- repertori nadalenc de l'Orfeó, de les obres de W.L. Dawson, car elles repre- senten un nou estil en el nostre art coral. També en aquest concert hi figu- rà la reposició del "Poema de Nadal" compost l'any 1932, pel mestre Ll. M^a, -- Millet, sobre les poesies "Nadal", de Joan Maragall.

Any 1957.- Estrenes: "Josep i Maria" (popular catalana), A. Cabanè; -- "La visió de Maria" (popular rusa), de J. Just. A més, es cantà "La Verge Ma- ria a Betlem se'n va" (popular flamenca), harmonitzada per J. Canteloube, i com a homenatge a aquest eminent músic francès i fervorós amic de l'Orfeó Ca- talà, traspasat feia poc.

Any 1958.- Totes les composicions d'aquest concert foren escollides -- entre les interpretades en anteriors audicions.

Solistes que han actuat en els esmentats concerts: senyoretes Montse- rrat Salvadó, Laura Núñez, Mª Rosa Barbany, Núria Torra i Mª Dolors Agell; -- senyors Francesc Torra, J. López Esparbé, Emili Vendrell i Gaietà Renom, i -- els nois Antoni Torruella, Pere Alonso i Lluís Millet.

Feren els acompanyaments al piano la professora Sra. A. San cristòfol, Vda. Folch, i el mestre J. Mª Roma, el qual també ha acompanyat amb l'orgue, així com els mestres Joan Tomàs i Jordi Roma.

En els catorze concerts nadalencs que ressenyem (incloent-hi el del- proper dia 26), hi han estat representats trenta-set autors, de diferents -- països. Són els següents, amb el nombre de les obres interpretades:

A. Pérez Moya (14); J. Canteloube (9); Mn. Ll. Romeu (8); J. Tomàs -- i Ll. Mª Millet (7); Ll. Millet, J. M^a, Roma, F. Pujol i K. Schindler (5); P. Cornelius i Pere Donostia (3); Jacques Dalcroze, J.J. Llongueres, Lambert, -- Tiersot, W.L. Dawson, A. Nicolau, Joan Comellas i Haendel (2); Rachmaninoff, Victoria, Schütz, Berlioz, Cèsar Franck, Tchaikowsky. Cumelles Ribó, F. For- nells, Sancho Marraco, A. Cabanè, E. Cervera, Anònim, Closson, Sabaly, Versa- puy, Noyon, J. Just i P. Vallribera (1).

No cal pas destacar la transcendència que en tots els ordres, artís- tic, religiós, popular i social, han tingut els concerts nadalencs del nos- tre Orfeó. Ells són un bon present als milers de devots que els han fruit i que continuen any darrera any, omplint a vessar la sala del Palau de la Músi- ca.

A través de les belles cançons reviu en tots els fets i totes les me- ravelles, totes les tradicions que envolten el Naixement del Diví Redemptor. I si no forméssim part de l'Orfeó Català, diríem que és també una meravella la continuïtat dels concerts de la diada de Sant Esteve. És EL PESSEBRE que el Mestre Lluís Millet llegà a tot el poble. És, com ha dit en aquestes ma- teixes pàgines de JOVENIVOLA el seu distingit col·laborador, Mn. Pere Ribot, EL PESSEBRE VIVENT DE LA CIUTAT.

M. FIGUILLEM

= = = = =

Antologia lírica del Nadal

El misteri nadalenc desvetlla arreu una gran sensació de pau i de bonesa. Els seus accents, amaratats d'un càlid retrobament i d'una infinita dolçor, ens porten a viure aquests dies d'una manera més íntima i espiritual — que la resta de l'any. La poesia, fruit de la Poesia, és un doll immens de veus i ressonàncies que ens evocuen la meravella del Nadal amb les formes i tendències més diferents. En aquest petit recull de poemes nadalencs no hem pretès sinó donar una inicial visió de la gran diversitat d'estils i pensem que origina l'encís del Nadal en l'ànima dels nostres poetes. Res més divers, per exemple, entre els poemes de Maragall i els de J.V. Foix, o entre els de Carles Riba i els de Salvat-Papasseit. Aquesta gran divergència, no és més que el múltiple ressò de la poesia veritable del Pessebre, de la llum — inefable del Nadal, que no enganya ni ofusca.

Els núvols de Nadal

Els núvols de Nadal no sé què tenen
que són manyacs: no posen
gens de malícia al cel:
pel blau puríssim dolçament s'estenen,
a la llum de la posta suaus s'encenen
i de nit deixen veure algun estel.

És una de les coses més alegres
veure entre núvols els estels brillar.
Tenebres de Nadal, no sou tenebres;
més hi veig en vosaltres
que no en el dia clar.

Ai, nit, que vas passant silenciosa;
ai, núvols blaus que pels estels passeu;
ai, llum que no ets enlloc misteriosa;
ai, portal de Betlem, que ets tot arreu.

Quan em vulgueu donar més alegria
parleu-me dels Nadals ennuvolats,
i em veureu com infant que somnia,
que riu a lo que veu
amb els ulls acluats.

JOAN MARAGALL

Invocació de Nadal

Deu-me fred i deu-me vent.
que la plana és massa pia.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

Deu-me fred i deu-me vent,
que la nit és massa pura.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

Deu-me fred i deu-me vent,
que l'amor és massa fina.
Sense fred i sense vent
no sap fondre el meu lament.

JOAQUIM FOLGUERA

Clima nadalenc

Tot el desembre és ressò
d'un plor d'infant a la vida
Els ecos voldrien, vol,
retorns dels ocells que frisen.

Estampa

Ai, bon Jesús, adormit a la falda!
Et toca el sol del somris de la Mare
i fan les clares volades dels àngels,
l'ombra airejada de fulles dels arbres.

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

Ànima de Nadal

Borralls de neu. Farina sola.
Plorava el fred calladament.
Vine. Farem vaixells de nacre
i esbandirem la nit del temps.

Torna amb no-res de simulacre,
tustant la porta, el famolenc.
Li donarem paper de plata,
granets de sorra i brots d'hivern.

Clarors d'anuncis i vitrines
li dringarien en els ulls,
però ha deixat les mans i el rostre
al riu amb lluna a caramulls.

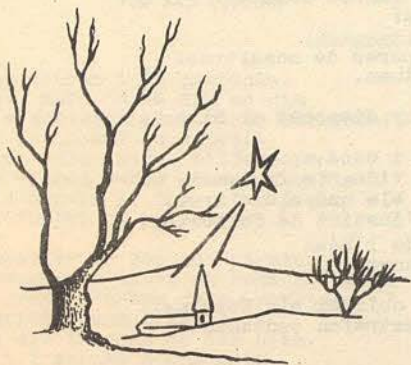

JOSEP M. ANDREU
(Premi de poesia "Carles Riba", 1959)

Nadala

Neu, blanca neu i una lluna molt
blanca.
Plora un Infant en el fred de la
nit.
Què li darem que li faci alegria?
Què ens donarà per al cor fredo-
lic?
Jo vull donar-li el meu cor de
tendresa,
jo vull que em doni un Estel i un
Somris.

JOSEP M. BOIX I SELVA

Nadal

Sento el fred de la nit
i la simbomba fosca.
Així el grup d'homes joves que ara passa cantant.
Sento el carro dels apís
que l'empedrat recolza
i els altres que l'avancen tots d'adreça al mercat.
Els de casa a la cuina,
prop del braser que crema,
amb el gas tot encès han enllestit el gall.
Ara esguardo la lluna que m'apar lluna plena
i ells recullen les plomes
i ja enyoren demà.
Demà, posats a la taula, oblidarem els pobres
— i tan pobres com som ! —
Jesús serà nat.
Ens mirarà un moment a l'hora de les postres
i després de mirar-nos
arrencarà a plorar.

JOAN SALVAT-PAPASSEIT

Virgo Dei Genitrix

De nou m'infantes,
Entranya pura, i sento
que sóc, més noble,
fill amb el Fill i flama
amb els vivents que vetllen

CARLES RIBA

Complanta de Nadal

Que és trist aquest retorn de l'Infant
entre plagis de cors angelios,
amb luxes d'or fals, falsos reis
i preguera automàtica!

Pobre Infant, què esperes de nosaltres?
Pau i amor, segons diuen.
Doncs mira, mira!
Oh, vinguessis enguany disposat al miracle!

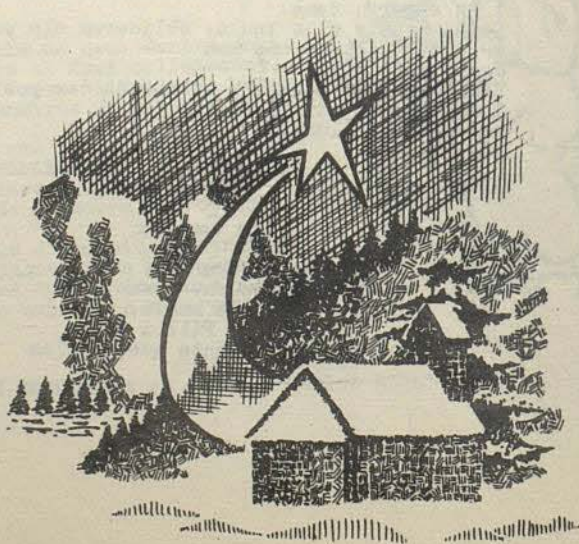
Som homenics caiguts i cecs,
arrapats a la misera vida, de fe cruel,
que ens urpim sovint els uns als altres,
a penes enduts per l'instint de felicitat,
el somni que ens ve de l'Edèn
i que sempre ens enganya.

Infant, ja tothom ha oblidat els Messias;
hi ha cent veus que estraïen cautament
la seva Paraula.
Infant,
tu pots retornar-nos al Jardí
per la dreuera sense paranyes ni proves.
Es suprema la Creu i sublim la Sang teva,
però la Gràcia és tan fàcil!
I el Do més diví.

Aleshores, Infant,
per què no ens ungeixes, com per joc,
amb les mels eternes
de la teva Innocència?

Infant rosadenc, somrient,
Déu petit,
per què creïxes?

JOAN OLIVE

Ho sap tothom

(fragment)

Ho sap tothom i és profecia.
La meva mare ho va dir un dia
quan m'acotxava amb blats lleugers;
enllà del somni ho repetia
l'aigua dels astres mitjancers
i els vidres balbs d'una establia
tota d'arrels al fosc d'un prat:
A cal fuster hi ha novetat.

El coraller ho sap pel pirata
que amaga els tints en bucs d'escata
quan crema l'arbre dels escrits;
al capità d'una fragata
li ho diu la rosa de les nits.
L'or i l'escuma d'una mata
clamen, somnàmbuls, pel serrat:
A cal fuster hi ha novetat.

El jutge crema paperassa
dels anys revolts, a un cap de plaça.
i el mestre d'aixa riu tot sol;
el fum dels recs ja no escriu
i els pescadors faren un bol.
Tot és silenci al ras de raça
quan els ho diu l'autoritat:
A cal fuster hi ha novetat.

Els de Banyuls i els de Portvendres
entren amb llanes de mars tendres
i un raig de mots de bon copsar
pels qui, entre vents, volen comprendre's.
Els traguers de Perpinyà
amb sang perenne en drap de cendres
clamen dels dalts del pic nevat:
a cal fuster hi ha novetat.

La gent s'agleva en la nit dura,
tots anuncien la ventura,
les illes porten el saim
i els de l'Urgell farina pura;
Qui res no té, clarors del cim.
La fe que bull no té captura
i no es fa el Pa sense el Llevat:
A cal fuster hi ha novetat.

J. V. FOIX

Rudolf Kempe

Rudolf Kempe

L'admirable execució que ens oferí darrerament l'Orquestra Simfònica de Bamberg, exigia unes paraules del seu director, Rudolf Kempe. Esgotat per l'esforç que suposava la direcció d'una orquestra de 96 músics, en un programa que tenia les seves dificultats, accedí, amb tot, a parlar-nos una mica. Transcrivim la nostra conversa per als lectors de JOVENIVOLA. A la sala dels mestres, i rodejats materialment per curiosos - alguns d'ells, amb perdó, autènticament impertinents -, ens contesta unes breus preguntes. El diàleg és lent, per la dificultat d'entendre'ns, malgrat una ocasional intèrpret que tradueix les nostres paraules. Amb tot, el mestre Rudolf Kempe contesta amablement, amb un petit somriure, les nostres preguntes. Ens interessa primerament per la vida de l'orquestra.

- ¿Quines són les seves activitats actuals?
- Una sèrie de concerts. El programa és aquest: desembre, Espanya; gener, Alemanya; febrer, una gran tournée per diferents països.
- ¿Vostè dirigeix sempre aquesta orquestra?
- No. L'orquestra, a més dels possibles eventuals, té dos directors permanents. Jo dirigeixo un mínim de vint-i-cinc concerts a l'any amb aquesta orquestra. Però també dirigeixo altres orquestres, com la de Berlín, i moltes d'Anglaterra.
- ¿Aquest canvi de directors afavoreix o perjudica una orquestra com la de Bamberg?
- Sempre és interessant aquesta varietat, perquè ofereix molts avantatges, manté una mobilitat i elimina alguns vicis. Ja he dit que precisament la nostra té dos directors constants: Joseph Keilberth i jo.
- ¿Quines són les millors orquestres que ha dirigit?
- Oh, oh! Totes són bones.
- Gràcies. Parli'ns d'alguns solistes que hagi dirigit.
- ...
- ¿Què salvaria de la música moderna contemporània?
- Molta cosa. Són moltes les obres que valen la pena d'ésser presentades al públic. Després, el mateix públic decideix.
- ¿I de la música espanyola?
- ¿Moderna o tradicional?
- La que prefereixi.
- En realitat, a Alemanya no és molt coneguda. En una sèrie de concerts que vaig donar a Argentina, vaig incloure una obra espanyola en cada concert. Ara no recordo cap nom. La reacció del públic fou contrària. Sempre han protestat i xiulat. Però això no és massa significatiu per a la música espanyola concretament, perquè, en un concert a Milà, amb motiu d'una obra del compositor italià, Malipiero, i amb Gaspar Cassadó com a solista, el públic també xiulà.
- ¿Quina impressió guardarà del concert d'avui?
- Crec que el públic ha quedat força complagut. Per part de l'orquestra puc dir que estan molt satisfets. Crec que tots hem fruit d'una veritable alegria.
- En una altra ocasió vostè dirigí una orquestra a Barcelona. ¿Quin record en guarda?
- Vaig tenir la sensació que els músics havien treballat molt. Però el treball que se'ls exigia era massa fatigós. Semblaven cansats.
- Jo no hi era...

MON MUSICAL

Durant el passat mes d'octubre, la RAI (Ràdio-Televisió Italiana) ha retransmès dotze concerts simfònics i setze representacions líriques. Entre els directors més destacats figuraven Leonard Bernstein, Sergiu Celibidache, Nino Sanzogno, Mario Rossi i Darius Milhaud, que dirigí la seva "Simfonia — concertant" per a veus, recitant, chors i orquestra.

S'acaben de descobrir a Prostejov (Moràvia) tres manuscrits inèdits de Mozart: una part d'un duo vocal, un fragment instrumental en la major i — dues pàgines d'anotacions.

Benjamin Britten està treballant en una òpera sobre el "Somni d'una nit d'estiu", que serà estrenada al Festival d'Aldeburgh, el juny de 1960.

El famós director d'orquestra Karl Boehm ha celebrat, amb el seu 65è aniversari, el 20è de la seva actuació als Festivals de Salzburg. Per tal motiu l'Ajuntament d'aquesta ciutat li ha atorgat la Medalla d'Or Mozart.

Ens arriba la trista notícia de la mort del compositor brasileny Héctor Villa-Lobos, que ocorregué el passat 17 de novembre a Rio de Janeiro, la seva ciutat natal. Héctor Villa-Lobos, un dels compositors més importants de l'Amèrica llatina, era conegut i apreciat a Barcelona per les diverses visites que féu a aquesta ciutat, com a director de les seves pròpies obres.

Rudolf Kempe, que ha visitat darrerament Barcelona al front de l'Orquestra Simfònica de Bamberg, va inaugurar a principis de curs la temporada de la Filharmonia de Berlín. El programa s'iniciava amb un "Concerto Grosso" de Benedetto Marcello, en el qual l'esmentat director executà també la part de "cemballo". A la segona part, el pianista Klaus Schilde interpretà composicions de Bartok. El concert acabà amb l'"Heroica", de Beethoven.

En el Concurs Internacional de Composició, organitzat per la ciutat de Salzburg per tal d'escollir una òpera destinada a la televisió, ha estat concedit el primer premi al jove vienès Paul Angerer (que la passada temporada dirigí a Barcelona el "Saul" de Haendel), per la seva òpera "Control de passaports"; el segon premi ha estat atorgat a Hans Poser (Alemanya). Henk Badings (Holanda) ha aconseguit menció especial per la seva òpera electrònica "Salt mortal".

En una entrevista concedida a un periodista polonès, en ocasió de celebrar-se a Varsòvia el Festival de Música de Tàraor, Dimitri Chostakovitch, que s'inquieta de veure alguns joves compositors polacs "agafar-se a les revelacions de la dodecafonía, creient veure en ella el pervindre de l'art musical", ha declarat: "Estic profundament convençut que en música com en totes les activitats humanes, és sempre necessari buscar nous camins, però em sembla que el qui els veu en la dodecafonía s'equivoca lamentablement: el dogmatisme estret d'aquest sistema, nascut artificialment, tanca la imaginació — creadora dels compositors i els despersonalitza".

El Consell General del Sena ha atorgat a Henri Dutilleux el "Gran Premi Musical 1959", dotat de 300.000 francs, pel conjunt global de la seva obra. Nascut a Anger l'any 1916, Henri Dutilleux estudià al Conservatori de París amb Jean i Noel Gallon, Henri Busser i Philippe Gaubert. És autor d'obres simfòniques i de música de càmera; ha escrit també un ballet per a Roland Petit, titulat "Le loup", sobre un argument de Jean Anouilh i Georges Neveux. La seva "Segona Simfonia" serà executada pròximament a Boston i New-York, en primera audició i sota la batuta de Charles Munch.

Antonio de las Heras, secretari tècnic de música a Madrid, en preguntar-li si es cobriria la plaça de director titular de l'Orquestra Nacional —

que deixà vacant la mort d'Ataulfo Argenta, ha contestat que seguiria com -- fins ara, perquè l'Orquestra Nacional, amb cinc dies per setmana de treball -- amb els més famosos directors internacionals, no solament es manté en forma, sinó que millora notablement, com han manifestat Sergiu Celibidache, Mario Rossi i en general tots els que la coneixien abans.

Com a commemoració del bi-centenari de Haendel, dos grans oratoris -- simfónico-chorals s'han escoltat recentment a París: "Israel a Egipte" per l'Orquestra Ràdio-Lírica i els chors de la Radiodifusió Francesa, sota la direcció de Louis de Froment, i "El Messias" per l'Orquestra dels Concerts Colonne i el Chor Filharmonic de París, dirigits per Edmunt Pendleton.

Els teatres lírics alemanys tenen anunciades per a la temporada 1959-60 les següents novetats: "Edip el tirà", d'Orff (Stoccarda), "Llegenda prusiana", de Boris Blacher (Deutsche Oper am Rhein), "El príncep d'Hamburg", de Hans Werner Kenze (Hamburg), "L'assassinat de Juli Cèsar", de Giselher Klebe (Essen), "Prometeu", de Wagner-Regenys (Inauguració del reconstruït Teatre -- de Kassel) i "Soldats", de Bernd Alois Zimmermann (Festa Musical de Colonia).

COMENTARIS...

Dues orquestres estrangeres de primera fila han passat darrerament pel Palau; els SOLISTES DE ZAGREB i la SIMFÓNICA DE BAMBURG.

LA

MÚSICA

La primera, una de les tres orquestres que manté Ràdio Zagreb, s'ha presentat amb un programa desigual: tres obres de Vivaldi -- defectuosa selecció de la producció global del compositor ve necià --, les "peces de Concert" per a violoncel i orquestra de Couperin, una "Sonata" de Rossini, -- una composició d'un music iugoeslau contemporani -- "Improvisacions Concertants" de Milho Kelemen i el conegudíssim "Divertimento" en re de Mozart.

Amb les esmentades obres hem tingut l'opor tunitat de prendre contacte amb un músic extraor dinari, el director i violoncelista italià Anto nio Janigro. Realment és un director notabilíssim i un violoncelista fora de sèrie; així ho demostra "El Concert" de Vivaldi -- la més interessant, en tots conceptes, de les obres d'aquest autor

que figuraven al programa - i les "Peces de Concert" de Couperin. Les seves principals qualitats com a instrumentista es compten en una perfectíssima afició, una uniformitat absoluta de timbre i un fraseig càlid que no desfigura mai l'estil de les obres interpretades. En un altre pla, resulta d'una perfecció tècnica i estilística total la versió que del Concert en mi major per a violí i orquestra del mateix Vivaldi ens donà Jelka Stanik, la violinista solista de l'orquestra.

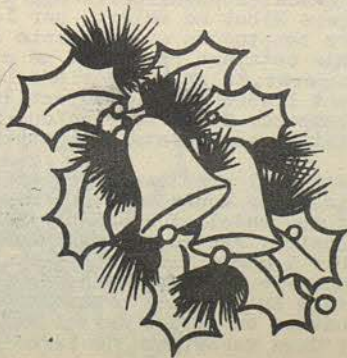
Més que en les obres del barroc italià, apreciàrem particularment les qualitats tècniques i espirituals del conjunt de Zagreb en Rossini i Mozart. Del primer s'executà la "Sonata" en la major, escrita per a dues parts de violí i una de baix. És una composició massa amable, d'un lirisme directe i sovint una mica vanal, però serví en gran manera per a apreciar la virtuositat individual i col·lectiva d'arc i de fraseig dels instrumentistes de Zagreb, al servei d'una precisió i puresa d'estil que arriba a aquell nivell d'execució, on la música parla per ella mateixa i que assaborirem més plenament en una obra de joventut de Mozart, el deliciós "Divertimento" en re, molt més valuós musicalment.

El mateix Concert ens serví per a fer la coneixença d'un compositor contemporani iugoeslau, que ens era desconegut fins ara, Milho Kelemen. L'evolució del seu estil, segons sembla, l'ha portat de la música purament folklòrica al dodecafonisme. L'obra que ens ocupa, "Improvisacions Concertants" per a orquestra de corda, no és, però, serial i està dintre de la línia corrent a bona part de la música europea actual no dodecafònica. És àgil i ben construïda -això es veu a primera vista-, agradable tècnicament i auditivament. Però nosaltres no podem jutjar la personalitat de Kelemen, sense més dades, amb el sol contacte eventual amb una obra.

El fet que Iugoeslàvia no compti amb una tradició musical universalment reconeguda, com altres països europeus, fa més meritori el triomf i més valuosa la fama internacional totalment justificada dels Solistes de Zagreb; orquestra de Càmera que pot competir en igualtat de mèrits amb les millors del mateix gènere d'Alemanya o Itàlia, totes elles meravelloses i amb una fisonomia pròpia que les distingeix.

L'Orquestra Simfònica de Bamberg és admirable, més encara tenint en compte que Bamberg és una ciutat relativament petita, que està en condicions de proporcionar noranta músics de valua extraordinària. Rudolf Kempe, que l'ha dirigida a Barcelona, és un excel·lent director a la manera de Furtwaengler, d'una sobrietat i domini de l'orquestra extraordinària. A través de Weber, Haydn, l'Ocell de foc de Strawinsky i la setena de Beethoven, es posà de relleu la qualitat de timbre de les diverses parts, especialment de la fusta, l'equilibri de conjunt i sobretot la qualitat més típica de les grans orquestres alemanyes: la capacitat de crear un clima absolutament autèntic, amb els medis menys espectaculars.

LL. M.

La poesia catalana actual ha assolit, entre la contentenció i l'espera, l'adversitat i el decadiment, una perspectiva rica i valuosa. S'ha sobreposat al desfavorable ambient d'incerteses i vacil·lacions, i ha avantatjat, en mèrits i amplitud, els altres gèneres literaris, que inicien ja la contraofensiva. La diversitat de veus que han solcat el camp de la poesia en les generacions de la post-guerra, l'ha enriquit considerablement, afermant uns valors i destacant-ne d'altres.

El fet és apreciable. La gravetat, l'existència, la maduresa interior, el ressentiment de les generacions posteriors a l'eclosió dolorosa d'una anterior poesia plena de fruits, universalitzadora i modernista, han revaloritzat el poema autèntic. Les veus, múltiples i diverses, en l'esforç i en la gosadia, han encetat noves fórmules, iniciat nous camins, ressons d'una convulsió social massa evident. Aquest fenomen és innat - si val la paraula - en el poeta novell, que apareix en l'actualitat, nascut immediatament abans, entre o després de la desfeta literària del 1936. Per a aquesta nous valors, s'inicia una etapa en l'avanguardisme, no massa definit, de la poesia catalana actual. Això és un fet innegable, propi i necessari. Reflexa una poesia, podríem dir-ne, social.

Tampoc no ens deixéssim sorprendre, però, si algunes de les veus - més sòlides i definides prescindeixen d'aquella poesia de transició, d'ambigüitat, per a bolcar-se imperiosament o en part en aquest tonyent i amarg que caracteritza els moments actuals.

En llegir uns poemes de Mn. Pere Ribot, encara en unes simples quartilles, vaig creure endevinar una evolució o un pas vers aquesta actualització, que he esbossat. No una evolució en el sentit estricte de la paraula, no un pas més endavant. La poesia de Mn. Pere Ribot havia assolit ja aquella maduresa i ressonància que la fa característica. La relectura i consideració d'aquests poemes, en un bell volum, ha confirmat, almenys parcialment, la meua inicial creença. Mn. Pere Ribot continua essent el poeta espiritual íntim, situat en la línia de les ressonàncies bíblico-clodelianes, personals i sortosament inconfusibles. Però en els recents poemes hi veiem quelcom més: un neguit, una recerca de l'home, una preocupació constant de la matèria humana que refrena i desvia l'esperit, un clam de soledat, un plor per una societat fluctuant.

L'inicial prometença que trasllua el seu primer llibre de poemes - "Laetare", que havia volgut titular "Epifania" (López-Picó el dissuadi d'aquest intent, i poc després, ell en feia ús com a títol d'un dels seus llibres) i publicat fa més de vint-i-dos anys, s'ha vist plenament confirmada amb la producció successiva, no massa extensa, però segura i sempre convincent. La poesia religiosa de Mn. Pere Ribot ha salvat, per la seva mateixa força i noblesa, un dels perills més temptadors en la poesia d'aquest gènere: el popularisme religiós. La poesia catalana religiosa ha sofert la conseqüència - d'un verdaguerianisme no superat. La gran majoria dels poetes anomenats religiosos han claudicat davant l'esforç d'una autèntica poesia, per esdevenir, sovint, "versaires" d'estampeta. És el carrinclonerisme per a un públic fàcil i ignorant. El resultat ha estat fatal i lamentable.

Salvat el parèntesi, cal considerar més atentament el significat de l'autèntica poesia religiosa, en aquest cas, de Mn. Pere Ribot. Ens trobem davant d'un misticisme líric, sadollat d'una veritable palpitació poètica - dins una forma actual i nostra, ric en accents humans, posat en les mateixes fonts de la litúrgia, noble i auster. Si aquesta veu és transparentava clarament en els seus poemes anteriors, i sobretot, després d'aquell admirable "Llengua de foc" (que inicia la sèrie de premis d'Òssa Menor), ara ens ha estat donada en forma definitiva en el seu darrer llibre titulat "SI EL GRA NO MOR..." (Els llibres de l'Òssa Menor, nº 37, Barcelona 1959).

La donació del poeta a la seva obra és absoluta, total, fruit d'un convenciment que s'entreu al llarg d'aquests poemes. Ja en el bellíssim - proleg ens ho confessa obertament: "Cal morir per a viure. I jo moro i visc - en el poema. Sóc el poema que passa com una exhalació en una flama interior - de silenci company, com un arbre en la nit i a la bona de Déu". Iniciats - amb el segell de la humilitat - "prada per on camina el rostre de Déu" - el poeta ens transcriu uns poemes sadolls d'aquesta mateixa humilitat, però - d'un lirisme ric i autèntic. Centrats per l'obsessió de la mort fructífera, "com el gra que mor en el solc, que pren humitat i que dona, en el temps, la sorpresa del fruit i lleva el cent per u", aquests poemes de l'espiritual - poeta del Montseny reflexen la noble inquietud de l'esperit que exigeix els resultats més afalagadors. Hi trobem el lament de l'home davant la carn i el món, després del sacrifici, quan, fadigat de la jornada, exclama dolorosa - ment: "sóc un servent inútil". L'home, però, "tatuat" a la imatge de Déu, - dona el crit de la valentia i es rebel·la en lluita, contra la injustícia, - contra la mort infanticida, contra el monstre.

La desolació és dita amb unes paraules sempre justes, però, a voltès, esfereïdores. El pecat, "lladre d'homes i príncep del món", és vençut "per - l'aire nou de la gràcia". Però, l'espectacle d'una humanitat que tem la llum, que tem l'amor, que rebutja el sacrifici, ens amargueja la boca davant el pa - rós espectacle:

"Hi ha, indolent,
el dia trist, sense la pau,
fruita dessaborida, pols,
banderes mortes, himnes per terra,
l'enyorament terrible de Déu..."

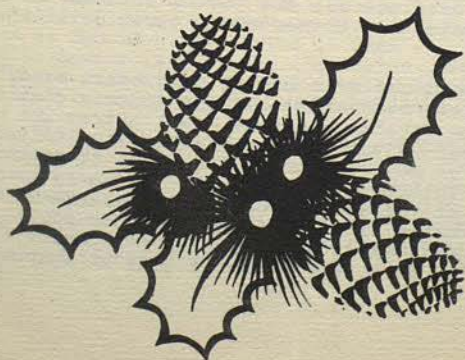
L'home, "presoner del cos de fang i de bronze", abasta la nit dels - estels i eleva, "arbre de carn", un contrafort, un mur, contra la mort que - no sigui resurrecció, que no llevi el fruit. En el combat de silenci que - lliura l'ànima, el triomf corona l'esforç i el sacrifici. "Lluita, cadàver, - serpent, pantera, misèria, monstre, tortura, silenci, dolor, ferida, amargue - sa, mort", són termes amb què el poeta, amb tota la seva humanitat, es refle - xa i reflexa l'home i una societat que veuen els seus ulls. Es fa necessària una mort que esborri el pecat i regeneri la gràcia, la virtut, la bellesa de la vida.

"Terror abonat, si el gra no mor,
com llevaria fruita?"

Aquesta mateixa valentia, aquest daler insaciable fa transcriure també mots - com: "amor, llum, pau, eternitat, gràcia, esperit, caritat, carisme, goig, - vencedor, càntic, vida, esperança", que evidencien el triomf de l'esperit - damunt els lligams de la carn. Així, el poeta pot dir que "la creu vencerà - la creu".

"No és la rebel·lió, ans el col·lotge, el triomf de l'espera, la for - ça indefallent del Dogma" el resultat poètic d'aquest llibre, combatent i es - perança, del poeta de Riells, Mn. Pere Ribot. Aquests poemes - un total de cinquanta set - assenyalen el grau més elevat de la poesia de Mn. Pere Ri - bot, i al mateix temps, el més alt exponent de la poesia mística en la lite - ratura catalana actual.

ANTONI SABAT

"QUIERO VIVIR".- Als cinemes Alcázar i Borràs s'estrena aquesta pel·lícula, basada - segons ens diuen en el film - en un fet real: una dona que ha estat condemnada a morir per un crim que no va cometre.

No es tracta - com de primer antuvi - podria semblar - de plantejar a l'espectador un "cas jurídic" ni tampoc d'un film contra la justícia. Diríem més aviat que es tracta d'un "cas humà". La realitat del fet accentua el valor dramàtic de l'acció i produeix en l'espectador una reacció més dolorosa. Una dona, de baixa categoria moral - que no per això deixa de tenir els seus valors positius i es manté fidel a una "ètica" de la seva classe - queda relacionada en un assumpte en el qual ella no ha intervingut. Però els seus pessims antecedents de tota mena, la seva facilitat en la mentida, les seves relacions amistoses amb els assassins i, principalment, el no tenir una coartada i ésser acusada expressament i falsament per un testimoni - suposat, justifiquen d'una manera humana l'acció dels Tribunals.

Davant d'aquest plantejament del film és d'elogiar la reacció del públic envers aquella pobre dona, a qui no es creu mereixedora de la condemna total. L'espectador coneix els seus antecedents infantils, la seva vida passada, l'actual i neix en ell un sentiment de compassió que és profunda i verament humana. Hi ha caritat en el tracte del personatge.

Cal remarcar que a aquestes impressions que hem citat darrerament - ens hi condueix la gran tasca interpretativa de Susan Hayward, actriu extraordinària en tots els seus films i que no sempre ha estat valorada pel que realment val. A ella li van a mida aquestes tipus d'excepció, a voltes morboses, que interpreta, però, amb una particular sensibilitat. I tot el film és ella, sense oblidar la tasca del realitzador Robert Wise, que ens ha donat un film molt poc americà - i en això creiem que radica el seu mèrit.

Per acabar. Ens trobem davant un film important amb un tema excepcional. Una pel·lícula que s'ha de veure, si bé creiem necessari advertir que és també un film d'una extraordinària cruessa i per això no apte per a totes les sensibilitats.

ALERTA, AMICS!...- La immoralitat torna a prendre possessió dels nostres cinemes... Volem cridar la vostra atenció vers aquesta plaga, entenent per immoralitat no sols aquells espectacles que pel seu contingut desperten les més baixes passions, sinó també aquells altres el contingut temàtic dels quals pot produir, principalment en la joventut, imatges heroiques contràries a la societat. Venim a referir-nos, concretament, als films "AL CAPONE" i "CHICAGO, ANY 30". Dues biografies - en vindran d'altres, la primera ha començat - del "gangsterisme" americà, fruit d'una època que sembla passada però que dissortadament ha deixat una estela de criminologia que produeix estralls en el país que vol ésser el primer del món. Vegi's sinó aquest titular que llegirem en "El Correo Catalán" del dia 1er. d'octubre d'enguany: "Se incrementan en E.E.U.U. los asesinatos, secuestros y otros delitos".-Ens estalviem el comentari.

Sí, estem perfectament d'acord que s'ha escrit molt sobre aquest particular, que sempre s'han produït fets semblants, que els infants d'ahir són homes avui, que el nostre país no ha arribat - encara - a l'extrem que han sofert els americans. No volem sentar càtedra de moralistes. Ens limitem a senyalar el perill - creiem que és el nostre deure - i que les consciències dels més grans indiquin fins on és tolerable la presència dels menuts, dels joves, en aquests espectacles. El gamberisme que tots lamentem obeeix a les mateixes causes, per haver arribat a elles - en diferents i abundoses versions - "aventures" que han estat ansiosament esperades, tot i portar el capell dels cinemes l'advertència de "no apte", sobre la qual hi hauria molt a parlar.

EL
CINEMA

Volem referir-nos ara a una altra cara d'aquesta immoralitat en el cinema, copiant aquí el comentari a un gest edificant d'una empresa distribuïdora de films: FILMAYER.

"Aquesta empresa, distribuïdora inicial del film "Carmen la de Ronda" després d'haver fet les quantioses despeses publicitàries d'aquest film, s'ha negat a distribuir-lo comercialment. Sembla que les causes d'aquesta decisió obeeixen a la immoralitat del film. FILMAYER fou creada baix un estricte criteri de serietat, i per això no ha trobat convenient que el seu nom figurés en un film de dubtosa moralitat. Les pèrdues, és clar, han estat considerables. Malgrat tot, la distribuïdora, en una reacció que en aquests temps, i en el negoci cinematogràfic, pot resultar sorprenent, estranya, no ha dubtat gens ni mica en prendre aquesta posició".

Acaba el comentari amb aquestes paraules: "Sembla mentida, però és veritat. En el món del cinema se sent un tuf desagradable, de descomposició, però... ¿hi haurà encara alguna esperança? Aquestes proves esmentades ens permeten creure que sí".

Alerta, amics!... Però també, confiança, amics!...

JOAN CAPDEVILA I NOGUÉS

=====

EL PAPER DEL PÚBLIC

S'ha parlat i escrit tantes vegades d'una crisi del teatre català, que fóra temerari i inútil, en unes breus ratlles, esbossar aquest problema tan complex. Creiem i no creiem en una tal crisi. Però abans d'entrar en matèria caldria definir i puntualitzar innombrables aspectes. No és aquest el nostre intent. Però si admetem una crisi del teatre català, hem d'admetre una crisi del teatre en general en el nostre país i concretament a la nostra ciutat. Quan escrivim aquestes ratlles es representa una sola obra catalana en tot Barcelona. Aquesta obra no és altra que "Marieta Cistellera", de Salvador Bonavia. En benefici, i per respecte a tots els gustos, ens estalviem el comentari.

Però la "quantitat" no és, per regla general, equivalent a "qualitat". No perquè sigui l'única obra catalana en programa, cal parlar de la crisi si més no momentània - del teatre català. També podríem parlar d'una crisi del teatre castellà - incluint les traduccions-. El públic exigent i conscient del fet teatral, difícilment podria escollir una obra digna i perfecta entre les que se'ns ofereixen en els nostres teatres. No resistim a la temptació d'enumerar-les simplement per donar una idea del que pretenem exposar. Els títols són, en general, força eloqüents: "El mensaje, A medianoche, Espesialista en tímidos, Las chicas, Ven y ven, El tren de Liverpool, Los fantasmas de mi cerebro, Arrivederci, Roma!... Y vas que ardes, Trip y Trap en el castillo maldito, Padres que teneis hijos, (Torrebruno festival), Una jovencita de 800 años, El camino de Roma". I en plena temporada teatral... I el públic assisteix a moltes d'aquestes, algunes desastroses en tots conceptes, "obres de teatre". Parlem, doncs, més pròpiament, d'una crisi de públic, o d'un públic en crisi. Parlem de selecció i d'exigència. O de formació.

Heu considerat mai el paper del públic en l'obra de teatre? El paper de l'espectador com un personatge més de l'obra? El teatre no és solament text, sinó també "actuació", que comprèn veu, gest, actituds, dintre d'un marc adequat i, sobretot, davant un públic, davant unes persones que reaccionen o poden reaccionar humanament per obra del joc escènic. L'art teatral és un joc, naturalment, però posseeix una intenció, una voluntat i una plena realització de naturalesa estètica. Aquest caràcter elemental el redimeix de l'histrionic.

Si cerquéssim unes possibles causes d'una decadència del teatre, hauríem de raure necessàriament en l'actitud del públic, de l'espectador. El malestar del teatre contemporani prové - no és cap teoria, sinó senzillament - una opinió - de la circumstància que el personatge essencial - el públic - ha perdut la noció dels seus drets. Per altra part, els animadors del teatre - autors, interpretats i empresaris - han oblidat massa sovint els drets essencials del públic. No es justifica l'obra dramàtica amb què l'autor "digni" - quelcom i ho digui sincerament. La justifica el fet que el públic pugui "escoltar" quelcom. Els homes de teatre s'han creat, amb el temps, una falsa - psicologia de reis: esperen el tribut del públic i es lamenten si aquest públic els traeix, quan en realitat estan fets per a servir i no per ésser servits.

La crítica ha deixat igualment de representar el públic. No volem entrar en detalls en aquesta qüestió. Per tant - si acceptem aquests fets exposats - cal que el públic tingui confiança en ell mateix, que no es fii de les contradiccioneries afirmacions d'una crítica generalment inestable. En el teatre existeix una regla comuna en moltes altres coses: "El plaer que s'experimenta es sempre un veritable plaer". Si dubtem abans de dir: "És bo" o "No és bo", no vacil·lem en afirmar: "M'agrada o no m'agrada". La sinceritat no crea cap complex.

Els veritables autors, els veritables actors, esperen també el veritable públic. L'espectador té un important paper en el joc del teatre, i un paper actiu i essencial. Assistir a un espectacle no és una ocupació passiva: és un acte que implica un compromís. El joc que es desenrotlla a l'escenari és el nostre joc, en el qual hem de participar activament. No temem d'entrar-hi. Aprenem les seves regles, i el teatre reviurà en la seva grandesa. Nosaltres som l'esperança del teatre. No ho oblidéssim.

JORDI MARTÍ

=====

ACTIVITATS

Orfeó Català - Concerts dels dies 28 de novembre i 1er. de desembre

La temporada de concerts de l'Orfeó Català fou inaugurada aquest curs amb els dies 28 de novembre i 1er. de desembre. En el programa d'aquestes audicions figuraven obres de veritable importància dins l'art musical, que donaven a aquest concert coral de l'Orfeó Català un autèntic relleu.

A la primera part s'interpretà "Choral a voca closa", de Lluís Millet; "Matinet me'n llevo jo", "De Mataró varem venir", "El pardal", "Ai, minyons que aneu pel món" i "No t'espantis, Alabau", d'Eduard Toldrà; "Vou-Veri-rou" de Lluís Me Millet i "Les fulles seques", d'Enric Morera. A la segona, "Maria, tu plores" i "Les filles del rei", de Josep Me Roma; "Sis cançons" ("La cervola", "Un cigne", "Com que tot passa", "Primavera", "A l'hivern" i "Jardi"), de Paul Hindemith i el "Sanctus" de la Missa del Papa Marcel, de Palestrina. A la tercera, cançons populars catalanes harmonitzades pel mestre J. Sancho Marraco: "Muntanyes regalades", "Cançó del lladre", "El fill de D. Gallardó", "El comte Arnau", "El mariner" i "La filadora".

D'aquest concert que constituïa un interessantíssim programa cal remarcar les dues obres de Josep Me Roma, "Maria, tu plores" i "Les filles del rei", distingides amb el "Premi Josep Me Comella" convocat amb motiu del cinquantenari del Palau de la Música Catalana i atorgat a les dues millors petites obres originals per a cor a quatre veus mixtes. Josep Me Roma ha creat unes petites composicions d'evident interès, la primera plena de poesia i la segona d'un caràcter madrigalesc. També la producció, coral de Paul Hindemith té avui dia marcada importància i no solament són de gran valor les seves composicions simfónico-chorals sinó també la trentena d'obres publicades per a cor a veus soles. Les "Sis chansons", sobre poemes francesos de Rainer Maria Rilke, poden comptar-se entre les més notables de l'autor, dins aquest gènere. Són sis curtes impressions d'extraordinari caràcter esquemàtic que expressen fidelment els textos poètics. Aquestes "Sis chansons" han es-

tat traduïdes i adaptades a la música amb gran concert pel Mestre Josep Jordi Llongueres, que es lliura aquesta tasca amb un veritable domini. La tercera part del programa, com ja hem dit, estava integrada exclusivament per obres del Mestre Sancho Marraco. En la celebració del seu 80è aniversari no hi podia faltar l'aportació de l'Orfeó Català. Per això en aquests darrers concerts fou interpretades una selecció de les cançons populars catalanes magistralment harmonitzades pel Mestre Sancho Marraco. En aquestes obres és on es demostra més el seu esperit i ànima d'artista.

Tot el programa rebé del públic entusiastes aplaudiments. El Mestre Sancho Marraco, el qual s'homenatjava, assistí personalment al concert, i en finalitzar la interpretació de les seves cançons, se li tributà una fervorosa i càlida ovació, que representà l'homenatge més sincer de tot el públic musical de Barcelona. Tot seguit, el Mestre Lluís Mª Millet li cedi la batuta i executàrem, sota la seva direcció, "La filadora". Així es ologué aquest merescudíssim acte d'adhesió a l'obra del Mestre Sancho Marraco, amb motiu dels seus 80 anys.

El dia 1er. de desembre es repetí íntegrament aquest concert, organitzat per "Els 50 deixebles de Sant Eloi", amb motiu de celebrar la festivitat del patró del gremi de platers, joiers i orfebres. L'Orfeó Català fou també llargament aplaudit i en acabar el concert l'Associació de Sant Eloi imposà una magnífica llaçada a la Senyera, i oferí a la nostra entitat una valuosa medalla de plata amb la figura de Sant Eloi, dedicada a l'Orfeó Català. També el públic i els cantaires foren obsequiats amb unes artístiques medalletes del Sant. Les noies rebieren a més un petit ram de flors.

Aquests concerts constituïren les audicions CMXLV y CMXLVI de l'Orfeó Català. També el públic i els cantaires foren obsequiats amb unes artístiques medalletes del Sant. Les noies rebieren a més un petit ram de flors.

Aquests concerts constituïren les audicions CMXLV y CMXLVI de l'Orfeó Català.

=====

El XVIIIè. aniversari de la mort del Mestre Lluís Millet

El dia 7 d'aquest mes, s'escaigà el XVIIIè aniversari del traspàs de l'enyorat Mestre Lluís Millet.

Al matí, tingué lloc a l'església de Sant Felip Neri una Missa aniversari, durant la qual els cantaires que hi assistiren interpretaren diverses cançons religioses del Mestre. A la nit, el Sr. Felix Millet i Maristany, president de l'Orfeó Català, ens parlà, en la intimitat de la sala d'assaigs, del Mestre Lluís Millet, tal com ell el veia en els seus records.

Ens presentà el Mestre Lluís Millet com a mestre en totes les coses, mestre en el parlar i escriure, en la música i, sobretot, mestre en la seva vida espiritual. Recordà quan ell venia al Palau, a casa del cosí Lluís M^a, a casa de l'oncle Lluís, on ell començà ja des de petit a impregnar-se de l'esperit i manera d'ésser del Mestre Lluís Millet. I ens contà infinitat de records de les seves vinyudes a aquesta casa, a aquest Palau de la Música Catalana, del qual era eix el Mestre Millet.

Destacà sobretot la seva humilitat i bonesa, que encara l'enlairaven més i el seu total despreci per l'afalac. L'obra del Mestre Millet, l'Orfeó Català i tots els Orfeons de Catalunya, tenia una gran importància: havia fet cantar tot un poble i el poble l'estimava i es donava compte del que això significava. El Sr. Felix Millet ens feu revivre els moments més culminants de la vida del Mestre, per al qual el més transcendent i emotiu fou l'anada a Roma amb motiu de l'Any Sant; l'audiència que el Sant Pare, Pius XIè, atorga a l'Orfeó Català fou qualcom d'inesbarrable, que commogué intensament l'esperit del Mestre, autèntic i fervent cristià.

I de record en record ens arribà al dia de la seva mort, procedida per aquells anys de dolorós silenci, que tant influïren en l'esperit d'incanible apostolat del Mestre Lluís Millet.

El president de l'Orfeó Català fou aplaudit amb veritable emoció, en acabar el seu parlament sobre els seus records del Mestre Lluís Millet.

X.

=====

ALS QUATRE VENTS

NOTICIARI

El dia 28 de novembre es feu públic el veredict del concurs musical "Orfeó Català", convocat amb motiu del cinquantenari del Palau de la Música Catalana. El seu resultat fou el següent: "Premi Antoni Nicolau" (Poema coral a veus mixtes): Atorgat al núm. 9. "Cançó d'hivern", lema "Neva, plou i neva...", del qual s'ha declarat autor el Sr. Manuel Palau, director del Conservatori de Música de València. Els altres premis, "Felip Pedrell", "Josep A. Clavé", "Lluís Romeu", "Vicents Mª de Gibert", "Joan Salvat" i "Enric Morera" no han estat adjudicats. Formaven el jurat els mestres Eduard Toldrà, president, Joan Massia, F. Riba i Martí i Lluís Mª Millet, secretari.

Profundament condolguts us assabentem del traspàs del Sr. Josep Vives i Giner, que ocorregué a la nostra ciutat el diumenge dia 29 de novembre. Era fill del Mestre Amadeu Vives, cofundador, juntament amb el Mestre Lluís Millet, de l'Orfeó Català. No cal dir, doncs, amb quin dolor més viu hem sentit la mort del Sr. Josep Vives i Giner, el qual podem considerar també com un membre de la nostra gran família, pels lligams espirituals que ens unien amb el seu pare, el Mestre Amadeu Vives. Al cel sigui.

Us anunciem que s'està realitzant l'acoblament d'un tocadiscos Webster-Chicago, que ha ofert a JOVENÍVOLA el Sr. Fèlix Millet. Això suposa la creació d'una discoteca que segurament trobaveu a faltar molts de vosaltres. JOVENÍVOLA projecta per ben aviat l'organització de sessions comentades de discos, per tal d'estimular entre tots nosaltres el bon gust per a la música, clàssica, moderna o contemporània.

Sembla que per any nou, en reemprendre els assaigs, els homes de l'Orfeó Català tindran l'agradable sorpresa de trobar al seu lloc uns magnífics seients, esperats ja feia molt de temps. Per fi podrem veure substituïdes les cadires que ocupaven el lloc dels antics bancs.

El diumenge dia 27 de desembre, a la tarda, es celebrarà la tradicional Innocentada, en la qual prendran part molts dels nostres companys cantaires. Esperem que no faltará la vostra assistència aquesta tan simpàtica festa, així com tampoc la dels vostres familiars i amics. Recalquem que aquest any es celebrarà el diumenge dia 27 i, com a cosa excepcional, a la tarda. No hi falteu.

El dia de Nadal, a la una del migdia, serà inaugurat el pessebre que està instal·lat a la sala de lectura de la nostra biblioteca, i construït pel soci de l'Orfeó Català, Sr. Pere Serramalera. El Mestre Lluís Mª Millet llegirà alguns poemes nadalencs, i la Secció Infantil, que dirigeix la Sra. Antonia San cristòfol, interpretarà diverses cançons populars de Nadal. S'acaba

rà l'acte amb la tradicional cantada de tots els assistents. Hi sou convidats tots.

- - - - -

Des d'aquestes pàgines donem la més sincera benvinguda als qui han ingressat darrerament al Chor de l'Orfeó Català: Antoni Joanmartí, tenor I, Ramon Escalas i Francesc Rigol, barítons i Joan Munt, baix. Per molts anys!

- - - - -

Amb molta satisfacció donem la nostra més cordial enhorabona al soci de l'Orfeó, antic cantaire i actual membre de la Junta Directiva, Osvald Cardona, per haver obtingut recentment el Premi "Josep Yxart 1959". Si ja teníem suficients testimonis de la seva valua literària, ens és plaent de veure coronat el seu esforç i el seu treball amb el reconeixement públic d'un premi literari d'aquest nom. La nit de Santa Llúcia, a l'hotel Colón de la nostra ciutat, li fou atorgat el premi d'assaigs "Josep Yxart 1959" pel seu treball "Verdaguer i Lamartine i altres assaigs". Des d'aquestes pàgines ens plau de felicitar ben sincerament l'amic i col·laborador de Jovenívola, Osvald Cardona, pel seu recent i merescut triomf.

= = = = =

Sessions culturals

XVIII SESSIÓ CULTURAL

Amb la sessió del diumenge dia 22 de novembre, vam celebrar la festa de Santa Cecília, patrona de la música. Tingué lloc, com sempre, a la Sala "Lluís Millet", i anà a càrrec de l'"Agrupació de Música de Càmera de Barcelona"; integrada per Eduard Bocquet i Domènec Ponsa, violins, Mateu Valero, viola i Josep Trotta, violoncel. La qualitat dels executants, premi nacional de música de càmera, aplegà a la Sala Lluís Millet un nombros i fervent públic que aplaudí amb gran entusiasme la magnífica actuació de l'esmentat conjunt. El programa estava format per dues parts: A la primera, Quartet nº 3, op. 33 de Haydn, i a la segona, Quartet nº 10, op. 74, de Beethoven i Serenata, de Turina. En acabar foren aplaudits llargament i es veleren obligats, davant la insistència del públic, a executar encara fora de programa, un temps d'un Quartet de Haydn.

L'admirable labor que caracteritza aquests professionals de la música, merescué una vegada més l'aprovació unànime de l'auditori. No entra en el nostre propòsit fer un elogi o una crítica de la seva actuació. Però cal que recordem la fina sensibilitat amb què ens foren donades les versions del quartet de Haydn, i del magnífic quartet de Beethoven, que havia dedicat al príncep de Lobkowitz, el 1809. Poques vegades, en l'ambient musical de la ciutat, tenim ocasió per enlansar-nos en la poesia i en els valors estètics que ens reporta la música més pura. Cal agrair aquests moments de veritable delectació i aprendre una mica encara en l'art dels sons. Igualment podríem dir de la meravellosa pàgina que constitueix la Serenata de Turina.

JOVENÍVOLA, que representa tots els cantaires de l'Orfeó Català, -- agraeix sincerament a l'Agrupació de Música de Càmera de Barcelona, la seva col·laboració en aquest acte, amb el qual commemorarem entre nosaltres la festa de Santa Cecília.

- - - - -

Tal com havíem anunciat el número anterior, la pròxima sessió cultural anirà a càrrec del monjo de Montserrat i prefecte de l'Escolania del Monestir, Dom Llorenç M. Ferrer, que ens parlarà de la vida actual dels escolans, en una sessió ambientada amb gravacions musicals de l'escolania i amb projeccions en color. Aquesta interessant conferència tindrà lloc a la Sala Lluís Millet. Ha estat fixada definitivament la data del 7 de gener, dijous, a les 10 de la nit. Esperem la vostra assistència.

XIX SESSIO CULTURAL JOVENIVOLA

Dom. Llorenç M. Ferrer

L'ESCOLANIA DE MONTSERRAT

La vida actual dels escolans

Projeccions en color

Gravacions musicals

7 de gener del 1959 SALA LLUIS MILLET

A les 10'15 de la nit

ORFEONS DE CATALUNYA

La cançó de la terra, la nostra cançó, sempre ha fet miracles! I en farà un més cada dia, perquè és filla de l'esperit de Catalunya. I un dels miracles més grans que ha fet és aquest esplet de cantaires, que aplegats — per un mateix ideal, es reuneixen sota l'ombra sagrada de la seva senyera — per cantar la cançó del poble. La nostra cançó!

En cada ciutat, en cada vila hi ha un Orfeó, perquè, els catalans — han sentit sempre la necessitat de cantar. Per això Catalunya és admirada — per tothom; perquè té uns fills que canten i saben per què canten! Ja ho va dir el poeta: poble que canta, és un poble gran.

En quina altra manifestació podríem trobar i conèixer millor la nostra ànima que en les cançons i cantant-les amb l'amor que les cantem tots — els cantaires de la terra?

Un dia el Mestre Millet, fundador de l'Orfeó Català, i pare espiritual de tots els cantaires de la terra, deia, en la primera festa de la Música Catalana: "L'Orfeó Català ha alçat bandera per a aixecar el vol de l'ocellada cantaire de nostra Catalunya. I s'ha aixecat una novellada, lluidora de grans esperances i de grans realitats".

I aquí teniu el miracle de la cançó: l'Orfeó Català! I cada dia un nou miracle: un Orfeó a cada poble!

Com haureu vist, en l'última JOVENIVOLA hem encetat una secció endreçada als Orfeons de Catalunya; als cantaires germans de l'Orfeó Català. I com haureu vist ens volem fer ressò de les activitats de tots els Orfeons, perquè a més d'interessar-nos tot el que fan en bé de la nostra cançó, volem estar en contacte amb ells; i si avui els admirem perquè el mateix esperit — ens anima i a tots ens dona vida, coneixent-nos una mica més de prop i estant en un constant contacte, arribarem a estimar-nos de debò!

Orfeó Barcelonès

L'Orfeó Barcelonès va ésser fundat l'any 1900. El seu mestre fundador fou En Josep Serra. El mestre Altisent va dirigir més de deu anys el degut d'aquesta benemèrita secció coral, i avui el mestre Lluís Molins el sap fer seguir per aquell camí que condueix sempre a l'èxit.

L'Orfeó Barcelonès ha fet en públic 120 actuacions, sempre coronades pels aplaudiments entusiastes dels seus oients.

L'última actuació d'aquest notabilíssim Orfeó que tant honra el nom de Barcelona fou celebrada el dissabte dia 31 d'octubre d'aquest any a la Cg

ella de l'Antic Hospital de la Santa Creu, amb motiu d'homenatjar els seus Mestres Honoraris, Sr. Joan Altisent Ceardi i Sra. Carme Llimona (a.c.s.), els seus Socis d'Honor Jaume Torner Fornas i Emili Vendrell Ibars (potser poc mes rescut per part meua), i els Socis de Mèrit Rafael Joan Fuentes, cantaire que fa més de 50 anys que canta en aquest Orfeó i Llorenç Illa Coste.

En aquest concert hi va col·laborar l'Orquestra de Càmera "Amics dels Clàssics" que amb tan d'encert dirigeix el seu director Joan Palet Ibars.

L'Orfeó Barcelonès va interpretar meravellosament, sota la batuta del mestre Lluís Molins un programa d'obres de Palestrina, Mendelssohn, Canteloube, Strawinsky, Altisent, Pérez-Moya, Rimsky-Korsacoff, Mozart, Nicolau i com a final "Al·leluia" de Haendel.

Hem de fer remarcar l'emoció i l'entusiasme amb què el públic aplaudí cada obra interpretada per l'Orfeó germà.

Però on l'emoció va arribar al cor de tots va ésser al final, quan el President Sr. Sist, després d'un breu, però abrandat parlament, va posar-nos en el trau de la solapa de l'americana, el distintiu d'or del seu gloriós Orfeó.

Jo voldria saber descriure l'emoció de tots, però això no seria gens fàcil per a la meua ploma. Ara bé, el que sí us puc dir és que jo no podré oblidar mai aquella nit, com crec que tampoc no l'oblidarà cap dels assistents a aquell concert de l'Orfeó Barcelonès, i, que si abans, per haver col·laborat amb ells diverses vegades em considerava com un més de la colla de cantaires, des d'ara em considero com un germà de tots ells.

- - - - -

Orfeó de Sabadell

L'Orfeó de Sabadell, sempre a punt d'enaltir l'educació musical i artística dels seus cantaires i la dels seus socis i simpatitzants, va celebrar, en honor de la nostra excelsa Patrona de la música, Santa Cecília, un escollit recital per la soprano Maria Rosa Casals, acompanyada al piano pel mestre Adolf Cabané. Van interpretar obres de Mozart, Schumann, Grieg, Gounod, Chopin, Puccini i Verdi.

El nostre estimat mestre Lluís Me Millet, acompanyat de la seva distingida esposa i benvolguda cantaire nostra, assistí a la festa i s'emportà d'ella una gran emoció per la meritòria labor dels dos il·lustres artistes. Per molts anys l'Orfeó de Sabadell pugui celebrar festes com aquesta en bé de la música que és el nostre pa espiritual de cada dia.

- - - - -

Orfeó Vigatà

També amb motiu d'homenatjar la Patrona de la Música, Santa Cecília, l'Orfeó Vigatà que amb tant d'encert dirigeix el nostre amic Mestre Rafael Subirachs, va celebrar al Teatre de l'Orfeó un concert, en el qual s'interpretaren obres dels mestres Pérez-Moya, Pujol, Zubizarreta, Lambert, Mozart i Palestrina. A la segona part, el secretari de la Junta, Sr. Joan Niubó, llegí la memòria anual, i per finalitzar la selecta vetllada, l'Orfeó Vigatà executà magistralment "Cantantibus organis", del mestre Otaño i l'Himne a Santa Cecília, de Mossèn Romeu.

EMILI VENDRELL

= = = = =

Cartes a Jovenívola

Acceptant amb goig l'avinentesa que se'ns ofereix en la nova secció de "Cartes a JOVENÍVOLA", ens plau de fer constar la satisfacció que ens ha proporcionat la decoració de la nostra sala-bar, amb els escaients i evocadors dibuixos, els quals han estat elegantment emmarcats i ens fan més acollidors, si és possible, les nostres estades al volguíssim Palau i afegeixen una nota del més depurat gust artístic a la nostra "segona llar". Són moltes les que en sortir de les nostres habituals ocupacions, aprofitem les hores de lleure, o bé les pròpies conveniències - justesa de temps - ens obliguen a re confortar-nos amb frugals refrigeris, abans dels assaigs, en el nostre racó net de la taula rodona. Com que no tot ha d'ésser material (el sopar), hi encetem les converses que afecten el volguíssim Orfeo Català, les quals estan presidides pel dibuixos de l'enyorat Mestre fundador Lluís Millet que - els donen més aquell caire espiritual tan nostre.

Siguin, doncs, aquestes paraules la manifestació del més profund - agraïment per l'encert d'aquest incansable grup de JOVENÍVOLA, que s'ha fet càrrec de la decoració d'aquest íntim salónet.

"EL GRUP DE NOIES DE LA TAULA RODONA"

BIBLIOTECA

En aquesta secció, que titulem simplement BIBLIOTECA, donarem mensualment la relació dels llibres que hagin estat darrerament registrats en el catàleg de la nostra biblioteca, i algunes notes referents a diversos llibres o documents que, pel seu interès i valor, mereixin ésser coneguts. Dintre la vida social i artística de la nostra entitat, els llibres - la biblioteca - tenen una gran importància pel que representen en l'àmbit cultural i humà, dintre els camps de la música - sobretot -, de la literatura i de les arts. Fomentar la lectura i l'amor als llibres és un inel·ludible deure per a tots.

Amb aquesta breu llista, iniciem la relació dels llibres catalogats darrerament, esmentant simplement el títol i nom de l'autor.

75 ANYS DE PATRONATGE DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, per Adalbert M. Franguesa.

ELS LLINATGES CATALANS, per Francesc de B. Moll. 2 vol. Raixa, núm. 40-41

LA CIUDAD Y SU MÚSICA, (Crònica musical de Caracas), per José Antonio Calcaño. - (Donatiu Sra. Antonia Sanoristófol)

LÍRICOS GRIEGOS ELEGÍACOS Y YAMBÓGRAFOS ARCAICOS. Vol. II

TRAGEDIAS DE SOFOCLES. Vol. I

BARCINO, per Jeroni Pau (Donatiu de l'autor)

DICCIONARI CATALÀ-CASTELLÀ, per A. Albert Torrellas.

De la col·lecció: QUE SAIS-JE?.- Presses Universitaires de France:

LE CHANT CHORAL, per Fèlix Raugel.- N° 288

L'ORCHESTRE, per Louis Aubert i Marcel Landowski.- Núm. 495

LA MUSIQUE ÉTRANGÈRE CONTEMPORAINE, per André Hodeir.- Núm. 631

LA MUSIQUE FRANÇAISE CONTEMPORAINE, per Claude Rostand.- Núm. 517

LES INSTRUMENTS À VENT, per Charles Koechlin.- Núm. 267

- LES INSTRUMENTS DU QUATUOR, per Marc Pincherle.- Núm. 272
LE PIANO, per Paul Locard.- Núm. 263
LE CLAVECIN, per Norbert Dufourcq.- Núm. 331
L'ORGUE, per Norbert Dufourcq.- Núm. 276
LA MUSIQUE ESPANGOLE, per José Subirà.- Núm. 823 (Donatiu de l'autor)
L'ESTHÉTIQUE, per Denis Huysman.- Núm. 635
HISTOIRE DE LA MUSIQUE, per B. Champigneulle.- Núm. 40
ARMONÍA TRADICIONAL, per Paul Hindemith
LA MUSICA EN LA CAPILLA Y MONASTERIO DE LAS DESCALZAS REALES DE MADRID, por José Subirà (Donatiu de l'autor)
PUCCINI Y EL PUCCINISMO EN MADRID, por José Subirà (Donatiu de l'autor)
YO SOY COMPOSITOR, per Arthur Honegger
ADIESTRAMIENTO ELEMENTAL PARA MÚSICOS, per Paul Hindemith

=====

Secció Filològica

Ús correcte de prenombs febles

Casos curiosos en l'ús dels pronoms febles catalans, són els de les combinacions els hi i les hi, sovint emprades erròniament en la parla de Barcelona i d'alguns altres llocs de Catalunya.

Tenim el pronom li, de tercera persona, singular, que sempre significa a ell o a ella. Exemples:

El mestre em pregunta, i jo li contesto . (a ell)

La Maria em saluda, i jo li corresponc. (a ella)

El plural de li és els:

Els mestres ens pregunten, i nosaltres els contestem. (a ells)

La Maria i la Roser ens saluden, i nosaltres els corresponem. (a elles)

Doncs, freqüentment, en lloc de fer el plural de li en els, el fem - en els hi, i aleshores, són incorrectes les construccions següents:

Els mestres ens pregunten, i nosaltres els hi contestem.

Elles ens saluden, i nosaltres els hi corresponem.

Aquestes cançons, a ells, no els hi agraden.

Quan vindran els hi donaré els llibres.

La lluna els hi diu: Balleu, balleu!

Per tant, cal dir: "no els agraden", "els donaré els llibres", "els diu: Balleu, balleu!".

Quan el pronom els va darrera d'un verb acabat en consonant o u, es converteix en -los. Si és després d'un verb que acabi en una altra vocal — que la u, s'escriu amb apòstrof 'ls. Així:

Com convenceràs els nois? -Donant-los uns premis.

Són molt espavilats, aneu-los al darrera,

Si no obeeixen, crida-'ls l'atenció.

Si aquestes frases fossin en singular, diríem: "Donant-li uns premis" "aneu-li al darrera", "crida-li l'atenció".

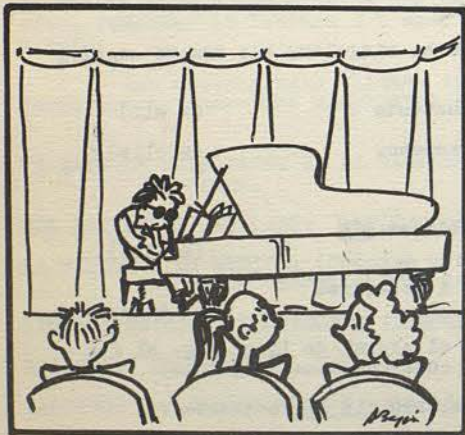
Per consegüent, seria erroni d'emprar els grups: los-hi, 'ls-hi.

En una altra lliçó explicarem quan són correctes els hi, les hi i — d'altres construccions.

P.

= = = = =

Vida Musical...

- T'has fixat? El pianista porta ulleres fumades...

- És que deu tocar en clau de sol.

- Però, per què fas aquests passos tan llargs?

- Caram, perquè estem ballant un pas-doble

El Mestre Millet vist per J. Renart

En el número anterior de JOVENIVOLA reproduïrem el primer d'aquesta sèrie de dibuixos al llapis de Joaquim Renart que ens presenten diverses facetes del Mestre Millet. Avui, ens plau d'oferir-vos el segon d'aquests admirables apunts que, cronològicament, correspon a l'any 1925. Al peu d'aquesta reproducció podreu llegir: "Primer concert a l'Augusteo de Roma.- Mestre Millet.- 5 Maig 1925".

Amb un encert admirable, Renart obtingué una magnífica instantània visió del Mestre Millet dirigint l'Orfeó Català a la Sala Augusteo de Roma, el dimarts dia 5 de maig del 1925. Com tothom sap, i molts dels nostres lectors recorden amb viva emoció per haver tingut el goig d'assitir-hi, l'Orfeó Català feu el seu pelegrinatge artístic a Roma amb motiu de l'Any Sant Jubilar. Aquells vuit dies de l'estada a Roma - del 30 d'abril al 8 de maig - constituïren un dels fets més notables de l'Orfeó Català, el record dels quals perdura, viu, avui encara. El Mestre Millet portà a la ciutat eterna - el missatge de la nostra terra en la veu de tot l'Orfeó Català, "com el capità d'aquest petit exercit cantaire", segons la seva pròpia expressió.

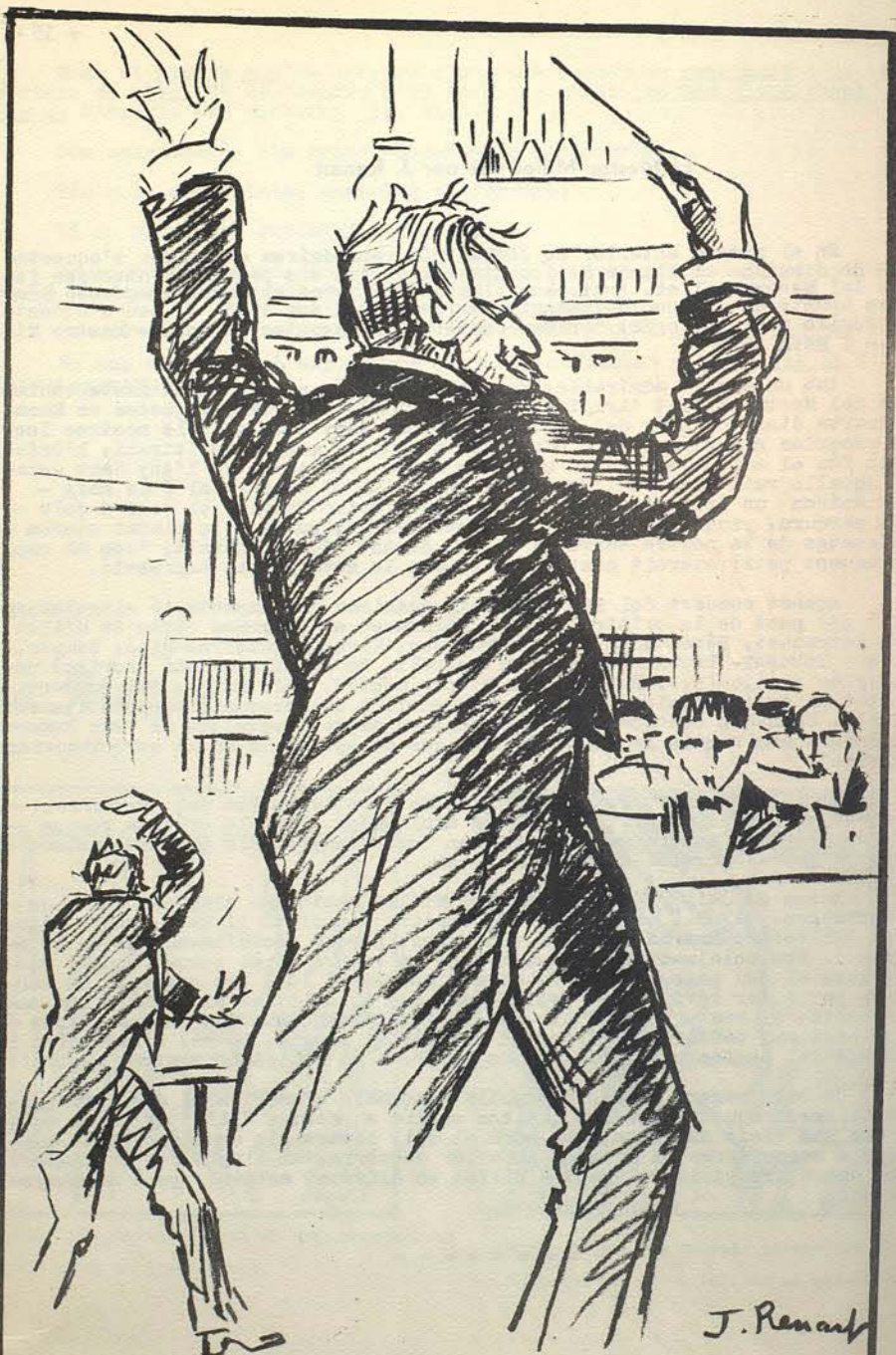
Aquest concert del dia 5 de maig ocasionà una expectació singular, sobretot per part de la crítica romana. Figuraven en programa obres de Millet, Mas i Serracant, Pérez-Moya, Sancho-Marraco, Morera, Cumelles-Ribó, Samper, Nicolau, Debussy, Ravel, Schindler i Pedrell. En aquella ocasió escrigué un prestigiós crític (E.P. Mulé en "Il Risorgimento", 6 de maig): "El concert ha estat un encís. Música plena de fascinació i una execució superlativament perfecte. Semblava sentir-se continuament un orgue meravellós de veus humanes. Encara una vegada la música coral ens és apareguda en la seva atmosfera altíssima".

El segon concert donat a la mateixa Sala de la Via del Pontefici, - Augusteo, aconseguí un èxit encara més afalagador. Tota la crítica romana - se'n feu ressò, i convingué, unànime, en fer ressaltar els positius valors de la nostra massa coral i del seu director.

Abans de deixar Roma, el Mestre Millet rebia una elogiosa carta de - Dom Verhaegen, O.S.B., en la qual l'il·lustre benedictí li deia, entre altres coses: "El vostre art ha estat un sacerdoti, perquè vós m'havau fet un bé a l'ànima... Essencialment moralitzadora és la vostra obra, perquè aquell que fa revivre el seu país catòlic fa obra d'apostolat! Què pot haver-hi de més poderós per a fer revivre una vella nació que el cultivar el seu art tot característic, el seu art propi?... Les vostres execucions són les més fines - que jo hagi mai sentides! A l'obra d'art vós hi afegiu, ho sé, l'apostolat i l'exemple del perfecte cristià. Jo us admiro i us felicito, admirat mestre!".

Un bell record gràfic d'aquella memorable efemèride el constitueix - indubtablement aquest document que ens mostra el Mestre Millet en plena eufòria, com una visió dantesca, les mans al cel, davant els seus cantaires que apunten a segon terme. A l'angle inferior esquerre, el llapis del Sr. Renart plasma una altra visió del Mestre Millet en diferent actitud, però no menys encertada.

=====

J. Renard

Primer Concert a l'Augusteo, de Roma.
5 Maig 1925

Mestre Millet